

309354 ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 5. } చెన్న పట్టణము 1918 సం॥ ఏప్రిల్ నెల 24 వ తేది బుధవారము } No. 20
సంపుటము. ౫ } కాశీ యుక్తి నామ సంవత్సర చైత్ర మాస శుద్ధ త్రయోదశి ౧౩. } సంచిక ౨౦

మహారాజా హోటాలు

(1912 సం॥ లో స్థాపించబడినది.)

చెన్న పురి రాజధానిలో ముఖ్యమైన ఇండియన్ హోటాలు ఇదియే. నెం. 121 ఆర్మీనియింగ్ పిథి, మద్రాసు. (హైకోర్టు ఎదురుగా) (1102)

ట్రాంస్లేషన్ ఆఫీసరీ పనులుగానున్న పట్టణమధ్యమందున్నది. ప్రయాణికులకును విద్యార్థులకును విడిసియుండుటకును భోజనోపాయములకును స్వగృహస్థానికములకును తగు ఏర్పాట్లున్నవి. మిడ్వేల్ గదులు ఎల్లెక్కో దీపోపాయములు ఆసనాదిసౌకర్యములు యున్నవి. గాలి బాగావచ్చును. కాకాదిభోజనము పూట 1-కి రూ. 0-4-0.

ప్రశస్తతమైన కాకాదిభోజనము, లేక మాంసాదిభోజనము, ఫలహారములు, అనభవముగల హిందువులవలన తియ్యరు చేయబడి హిందువు లేక యూరోపియనువద్దతిప్రకరం వడ్డించబడును. విద్యార్థులకు తక్కువ రేట్లు.

ఈ హోటాలు బర్మా సిలోను, యూరోపు, ఇండియా, వన్డెరాడేశములం దంతటను సంచారముచేసి వచ్చియుండు ఒక అనుభవము గల నాయకుగారి మ్యానేజిమెంటులో యున్నది. చార్జీలు సులభముగా నుండును.

అమృతాంజనము

చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0.

తలనొప్పిల మాన్పును.

పొర్చుపు నొప్పిల తొలగి

దోలును. వాయువు

పోట్ల పోగొట్టును.

నువాసనగలిగి యుండును.

ప్రతియంట నుండదగినది.

వనమూలికలచే హిందూదేశమంగ

తయారుచేయబడు మంచిమందు.

దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు

అమృతాంజనం దీనిలో. } 109, (ఫ్రీకోడ్డు, బొంబాయి, }
} 6, రంజిరాజ్ పిథి, మద్రాసు. }

సర్వవృద్ధి క విషసంజీవిని.

(శిశివృద్ధి చేయు మందు)

588

దుఃఖముతో వచ్చువారు సంతోషముతో పోవుదురు. సుఖములేదని రుజువుచేయువారలకు రూ. 100 ఇవ్వం.

ఇది ప్రతి కుటుంబమునం దుండే లెసిన హెల్త్ ఫుడ్. అంగ్ల, మూసాని, దేశీయ వైద్యులచే భాగ్య గాంచబడియున్నది. ఎన్ని దేశములం చినను మందు గుణముమాత్రము లేలనకు మాత్రమే కాక ఎలక, కుక్క, పాము, జిల్లి మొదలగు విషజంతువుల కాటులకు నుపయోగించును. వెలపాకెట్ 1-కి 0-8-0 పోస్టేజి 0-8-0. 1 డబ్బా పాకెట్ల వెల రూ. 5-0-0. పోస్టేజి వేరం.

ఒకసారి 2 ప్యాకెట్లు తప్పియింకొనుచారికి పోస్టేజి ఇవ్వం. ఉత్తరలకు 100కి 25 రూపాయలు కమీషన్ నియ్యబడును.

చిరునామా:— ధనలక్ష్మీ కంపెనీ, 18 వేంకటేశ్వర్తి పిథి, సౌకారుపేట పోస్టు, మద్రాసు.

తమ కార్యములను సకాలములో నెరవేర్చుకొను నిశ్చయించు జనులందరును

“ఎలెక్ట్రా” వాచిని కొన్నచో చాల సహాయమును పొందెదరు.

సరియైన కాలములో తమ సంకేతికస్థలములకు పోగలరు.

“ఎలెక్ట్రా”

(1049)

ఎలెక్ట్రా లివరు నడక

చాల దివ్యముగనుండును.

గడియారమంతయు శ్రేష్టమైన

పరికరములతో చేయబడినది.

బెర్న్ లో 1914 సం॥న జరిగిన జాతీయ వస్తుప్రదర్శనమున గాత్రము స్వీస్ ఎలెక్ట్రావాచికి గొప్పబహుమతి (గాయండు ప్రిన్స్) ఒసంగబడినది. గొప్ప బహుమానము.

గ్వాల్ టోకం వెనీ, స్విస్ మేడు.

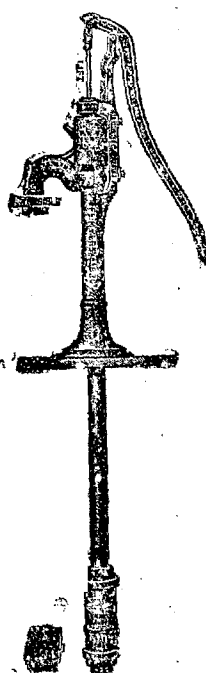
నమ్మకమైనగడియారములు. చౌకధరలు. పలువిధములగు వాచీలుగలవు. ప్రతిచోటను దొరకును.

ఏజంట్లు: బి. ఇ. సంపత్ శెట్టి అండుకో, ఎస్. ప్లనేడు, మద్రాసు.

Mayer's Hand Pump.

537

మయర్స్ హాండు పంపు

గంజాముశిల్లా షెర్డా సంస్థానపు ఇంజినీరు జె. బర్క్లెట్ గారు ఇట్లు (వా యువాన్నారు. “మీరు సంతోషచేసిన పంపు (50 అడుగులలోపు) కడు సంతృప్తికరముగ నున్నది.”

ఇంటియందును, తోటయందును, నీటి కష్టములను బాపుకొనుటకు మయర్స్ హాండు పంపు ను వాడుకొనుడు.

దీని నతి సులభముగ అచర్యులెను. ప్రయాసము లేక పనిచేయవచ్చును. 150 అడుగుల లోతువఱకు ఎంత లోతునైనను ఉపయోగింపవచ్చును. వికరములతోటకు నేడే ఈ క్రింది చిరునామాకు వ్రాయుడు.

K. B. JOSHI & Co,
324, Hornby Road Fort,
BOMBAY.

ఇనాము!

ఇనాము!!

అందమైన మధుర బుట్టలచీరలు

చీర 1-కి వెల రు. 3-12-0.

18 మూరలు నిడివి. 2 1/2 మూర వెడల్పు కలవి. రంగులు ఉత్తరవాదము. అందులో అనేకవిధరంగులు గల బుట్టలు వేయించబడినవి పలురకములు కలవు. ఇక్కల నాగరికమునకు తగు నట్టి మేలయిన చీర. ఈ చీర 1-కి కొనువారలకు ఎల్కెక్ బంగారు ఉంగరము 1-కి ఇనాముగా యివ్వబడును.

నర్నాపురం సరిగెచీర 1-కి 16 x 2 1/2 రు. 4-8-0

బంద్యు నవనకొడిచీర 1-కి రు. 3-0-0

బాలామణి మామిడిచీర 1-కి రు. 2-8-0

కాంచీపురము అరకుచీర 1-కి రు. 5-0-0

కరుంతలచీర 1-కి రు. 5-8-0

1142

సి. సి. లింగం అండుకో,

2, రామానందావర్తి పిథి, సౌకారుపేట పోస్టు, మద్రాసు.

(1148) కలాకాలాంగ్లోపాధ్యాయుడు. వియనగరము

అమృతార్థవ అవలేహ్యము.

ఈ లేహ్యము రక్తమును కుడిచేసి వీర్యమును హెచ్చించి బలమును కలిగించి యుష్మకేవలము చేసి చేతి కాలి మంటల నొగ్గును. మెదడును చల్ల చేసి శరీరమునకు తేజస్సును కలిగించును. దీర్ఘాయు, భేదము, తలనొప్పి, రొమ్మునొప్పి మొదలగువానిని తప్పక నివారించును.

219 అర్ధపాను డబ్బి 1-కి రు. 2-0-0.

వైద్యశాస్త్ర మునీశంకర్ గోవింద్, ఇలంకొన్నూరు రోడ్, ధూళయ్య, 157, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రీకృత నవలలు.

శృంగానవాటిక.

కాలికో 1-0-0, రాపసు 0-14-0

విధానానురాగము.

వెల 0-12-0.

839 మానేజరు కలాభవరని. రాయవరం, రామచంద్రపురం పోస్టు గోదావరి జిల్లా.

కాకినాడ వార్తలు.

(మా స్వకీయ విలేఖరి వద్దనుండి)
మ్యూనిసిపాలిటీ.

కాకినాడ, ఏప్రిల్ 19:—ఎండ లభిక మగుచున్నను, మమ్ము విశేషముగ రేగుచున్నను మారోడ్డుల మీద నొక పీల్చుక్క యైనను మ్యూనిసిపాలిటీ వారు పోయించుట లేదు. జగన్నాథ పురములోని, వార్డునకు వైశ్యసంఘము వారికి 3ని, తెలగ సంఘము వారికి 2ని కవున్నిలల్లగ నిలిపిరి. ఎవ రెన్నుకొననుచున్నో, రేపు తెలియగలదు. ఈ యెన్నిక లన్నివిధముల వ్యయప్రయాసములకు కారణ మగుచున్నది. మా కానిటరీ ఆఫీసుగారి కార్యక్రమము లంతత్వప్రీతిగా లే వనుకొనుచున్నారు.

రెండవ యుద్ధము.

ఈ ఋణమును సేకరించు సభ రేపు శ్రీ కలక్టరుగారి యాధిపత్యమున మ్యూనిసిపల్ ఆఫీసులో జరుగును. సబు కమిటీవారు నిరుదేశుల పట్టణమందలి లక్షాధికారుల నందరిని వదలిపెట్టి పట్టణముల బీదవాండ్ర వైన తమ వ్యభిచారములను ప్రకాశింపకుండునని నమ్ముచున్నాము.

వ్యాపారము.

రైల్వే సరకులు పోవుటకు వేగముల సప్లయ చాల కున్నందునను, స్త్రీమణుల బొత్తిగా రాకుండుటవలనను వ్యాపారము శూన్యముగనున్నదని చెప్పవచ్చును.

కిరసనాయలు.

సంసారులు విపరీత ధరలలో కొనలేక బాధపడుచు న్నారు. ఆముదపు దీపములను వెలిగించుచున్న ఆది రెట్టింపు ధర అయినది.

శ్రీరామనవమి.

శ్రీరామ కలక్టరుగారు నేటి దినమున కొందరు ప్రముఖుల కావ్యము నంపివారి, మందిరమున సంగీతముతో; నూడ రామ భజన చేయించి వడపప్పు, పానకము, అరటిపండ్లు, ప్రసాద ముల నిప్పించిరి.

ఏలూరు వార్తలు.

(మా స్వకీయ విలేఖరునివద్దనుండి)

ఏలూరు, ఏప్రిల్ 21:—మాపురమున కలరా చాలవరకు తగ్గిపోయినది. కాని స్పాటికము తెక్కువగానున్నది. ఎండలు క్రమముగా నధికమగుచున్నవి. కాలవ కట్టివేసినారు. మంచి నీటి నిమిత్తము ప్రజలు తిరిగి యిబ్బందిపడవలసిన సమయము వచ్చినది.

మ్యూనిసిపాలిటీ

తుర్లపాటికోటసాధిగారు కాలముచేసినందున 'ఏ' వార్డుతాలూకు కవున్నిల పదవి కాశీఅయినది. ఈపదవికి ముగ్గురు డాక్టరు బోగయ్య శర్మగారు మయిలవరపు తిమ్మయ్యగారు కొప్పల శుబ్బయ్యగారు ప్రయత్నించుచున్నారు. వీరిలో నెవరును స్పీడర్లు కారు. వారివారిగుణగుణములను గ్రహించి వోటరు వోటవారి నిర్ణయముగాక.

హితకారిణి

ఈపత్రిక కిదివరలో మున్నంగి లక్ష్మీనరసింహశర్మగారు సంపాదకులుగా నుండిరి. ఆంధ్రప్రదేశ్ సంగ్రహములో మెంబరు గానుండి కొంతకాలమునుండి ఆంధ్రోద్యమవిషయమున పాటు పడుచున్న దేవులపల్లిస్వామికాశ్రమి బి.పి. గారు ఇప్పుడు హిత కారిణి పత్రిక సంపాదకులుగా జేరి పత్రికను నిర్వహించుచు న్నారు. ఈపత్రిక దినదినాభివృద్ధి యగుగాక!

జాటు మిల్లు.

ఈ మిల్లుయొక్క డ్రైరెక్టర్ల బోర్డునకు వెనెడెంటుగా నున్న ములుగుట్ట సూర్యప్రకాశరావు గారికిని మరికొందరికిని సరిపడదనున సూర్యప్రకాశరావుగారు రాజీనామా నిచ్చిరి. ఈసంవత్సరము వాటాదార్లకు వాటా 1-కి రూ25లు చొప్పున లాభము పంచిపెట్టుటకు బోర్డువారు తీర్మానించి యున్నట్లు వినియున్నారు.

ధరలు తగ్గుట.

ధాన్యముధరలు బట్టలధరలు ఈమధ్యను విశేషముగా పెరిగినందున కొన్ని పావులను లూటీచేయుదమని కొందరు మాలవాండు దుకాణదార్లను బెదిరించి నారు. అందుమీద బజారులోని ధరలు తగ్గించబడినవి. కాని ధరలు ఇప్పుటిప్రకారము నిలిచియుండునని చెప్పటకు వీలులేదు. లూటీచేసినదమని చెప్పినవారివలన భయముతగ్గినవెంటే నీ తిరిగి ధరలు పెరుగును.

కారణంబు:— ఇది శ్రీధర్మబోధిని యను నాటకము. సంఘమురాచారసంస్కరణమునకు మార్గ మిందు బాపబడినది. అందరు జనివితరవలయును. తెల 0-4-00 పోస్టేజీ కేసు. ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, 7 తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

కాకుమాని ఆది కేశవులు శెట్టి గారి చారిత్రము.

1917-వ సంవత్సరము జనవరినెల 1-వ తేది మొదలు, డిసెంబరునెల 31-వ తేది వరకు (స్త్రేటుమెంటు)

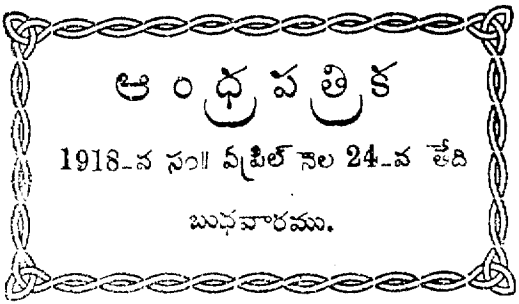
జమ వివరము	రూ॥	అ	పై	పు॥	వ్యా॥	అయిటం	ఖర్చు వివరము	రూ॥	అ	పై
యిరుపు రొక్కం	1090	5	6	3	21		తిరువల్లూరు శ్రీనివాసుల సన్నిధి (a) జీర్ణోద్ధారణ	2378	2	10
,, మద్రాస్ బ్యాంక్	50	5					,, ,, (b) పడితనం	400		
ఎక్స్ క్యూటర్ల జమ.	22678	2	10	8			శ్రీభావ్యకార సిద్ధాంతవర్ధిని సంస్కృత ద్రావిడ వేదపాఠశాల	2968	8	5
				13	2		మామూలు కైంకర్యములు (a) ముల్లాపీఠి రంగనాయకులుస్వామికోవెల	1014	1	11
							,, (b) చెన్ను కేశవపెరుమాళ్ళకోవెల	278	6	3
							,, (c) శ్రీపెరుంబూదూరు ఉడయవర్లుకోవెల	595	8	11
							,, (d) కొండుూరు దామోదరపెరుమాళ్ళకోవెల	265	10	4
					4		దక్షిణ హిందూ దేశములోని వైష్ణవదేవాలయముల జీర్ణోద్ధారణ	1000		
					5		ఇండ్ల రిపేర్లు (a) శ్రీవైష్ణవులు	850		
							,, (b) వైశ్యులు	200		
							వివాహ ఉపనయనములు (a) శ్రీవైష్ణవులు	874	15	
							,, (b) వైశ్యులు	330		
					6		గ్రంథ కాలక్షేపం	600		
					7		విద్య (a) శ్రీవైష్ణవులు	*3596	11	
							,, (b) వైశ్యులు	*1119	2	
					8		తిరువధ్యయనం (a) కర్తగారిది	100		
							,, (b) కర్త తండ్రిగారిది	100		
					9		ఆశ్వాశాచార్యుల అవతారస్థలములలో తిరునక్షత్ర పుత్సవములు	136	8	
					10		రంగనాయకులసన్నిధి బంగళాలో పుష్యదారులులేక నిలిచిన పుత్సవములు	60	8	6
					11		కొండుూరు దామోదరపెరుమాళ్ళ కోవెలలో	124	10	9
				15	7		ట్రస్టీల మీటింగుల సిటీంగ్ ఫీస్	350		
							ఆఫీసు యెక్స్ పెన్ డిటూ	2424	5	4
							లెక్కల ఆడిటింగు	30		
							బాబాఖర్చు	153	9	5
							స్టేషనరీ	85	13	9
							యిరుపు రొక్కం	292	1	2
							,, మద్రాస్ బ్యాంక్ వద్ద	2161	11	
							ఫర్నిచర్	11	10	6
							మణిమంగలంకోవెల మండపకైంకర్యం	500		
							వాహనములు-తిరువల్లూరుసన్నిధి (Legacy)	816	12	3
							* విద్యశాఖకు కరైచ్చన రూ 4715-13-0 కి, పుయిలులోని మొత్తం రూ 2400 పోగా యక్స్ క్యూటర్లు యిప్పించిన సర్వైస్ వరుంబడిలోనుండి కర్చు చేయబడినది రూ 2315-13-0.			
Total Rs...	23818	13	4					Total Rs...	23818	13 4

Audited & Found Correct.

17-4-18. (Sd) M. N. Singh, Qualified Auditor.

(Sd) P. Kannayya Chetty,
SECRETARY.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

జాతీయ లాభము

హైందవ రాయబారుల ప్రయాణము జాతీయ లాభము నిమిత్తము కాదని, పార్లమెంటు మహా సభలో డాక్టరు ఫిషరుగా రొసగిన ప్రత్యుత్తరమున గాన్పించుచున్నది. అంగీకారపత్రములను రద్దుజేయుట కీది యొక ప్రబలకారణము. రాజ ప్రతినిధి గా రంగీకారపత్రముల నొసగినపుడు, రాయబారుల ప్రయాణము దేశక్షేమము నిమిత్తమే యని, తలచి యుండవలెను. "జాతీయ లాభ"మనెన నిర్వచన మెన్నియో చెలియకున్నది. ఆంగ్ల జాతీయలాభము నిమిత్తమో, హైందవ జాతీయలాభము నిమిత్తమో, లేక సామాన్య లాభము నిమిత్తమో, అర్థమగుటలేదు. సంగ్రామ ఘోరితరము వారి యూహ యెటు లుండినను, రాయబారుల ప్రయాణము ఉభయ జాతుల లాభముకొరకే గాక, సామాన్యలాభముకొరకై గావించబడినదని ప్రజలందరును విశ్వసించిరి. ఆ విశ్వాసముతోనే, బీదలగు పాటకపు జాతులు సముతము తాము సేకరించిన స్వల్పధనమును లోకమాన్యుని కప్పించి సంతృప్తహృదయులయిరి. లోకమాన్యు డేభాగములకు వెడలినను, తమ రాయబారము ఆంగ్ల హిందూ దేశముల శాశ్వత లాభముకొరకే యని ఘంటాపథముగ జాతీయమండెను. మనుష్యబల సమస్యను పరిష్కరింపవలయునని, ప్రధాన మంత్రిగారింతకు పూర్వము గోరి. డిల్లీలో నీ విషయమైనాలో చించుటకు సమావేశము గూడ నున్నది. ఈ సమస్య పరిష్కారమునకు సులభమును, ఫలప్రదమునగు మార్గము చెలుపుటకే లోకమాన్యు డీతరుణమున బయలు వెడలెను. హిందూ దేశావసరములను, ఆంగ్ల దేశావసరములను స్పష్టముగ నాంగ్ల దేశీయుల కెరుకకరచుటయే లోకమాన్యుని ముఖ్యద్దేశము. స్వపరిపాలనము జన్మహక్కుని గాని, హిందూ దేశమున కెటులయినను న్యాయము నలుపుటని గాని ప్రాధిక్తియు, ఆంగ్ల ప్రజల దృష్టిని సంగ్రామమునుండి మరలించుటకు రాయబారులు బూన దలపరేను. సంగ్రామమున సందిగ్ధతరణ మాసన్నముయినది. రుష్యా ప్రత్యేక సందిగ్ధత కొడబడినది. సంగ్రామ విజయమున కీ తరుణమున మనుష్యబల మధికముగ గావలసియున్నది. ఆంగ్ల సామ్రాజ్యమునందంతటను, మనుష్యబలమును తరుగని సంఖ్యలతో నొసగ గలిగినది హిందూ దేశ మొక్కటియే. అందుచే భారతీయులలో సంగ్రామోత్సాహము ప్రబలవలెను. సంగ్రామోత్సాహము ప్రబలుటకు భారతదేశమునకు స్వాతంత్ర్య మొసగవలెను. ఆపును గాని, స్వాతంత్ర్య పునరుద్ధరణమునకై ప్రాణముల నర్పించుటకు భారతీయులలో మహోత్సాహము ప్రబల్పించును. ఈ సత్యమును చాటింపుటకే రాయబారు లాంగ్ల దేశమునకు ప్రయాణోన్ముఖులయిరి. ఈ సందేశమును గొంపోవుటకు గొంపోవుటకంటె బడసిరి. ప్రధానమంత్రిగారును, హైదరాబాద్ ప్రభుత్వమువారును డిల్లీకింజనలబిలిసిరి. ఇంజనలబిలిసిరి. ఇంజనలబిలిసిరి. ఇంజనలబిలిసిరి.

సూచించదలచిరి. అట్టితరీ రాయబారుల ప్రయాణము జాతీయక్షేమము నిమిత్తము గాదని, ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారు పట్టుట, భారతీయుల కసంతృప్తి గలిగించుట నిశ్చయము. హైందవ స్వపరిపాలనాయము చులకన గావించబడినదను భావము ప్రబలును. ఆంగ్ల దేశమునకును, హిందూ దేశమునకును, పరిస్థితివిశ్వాసము ప్రబలవలసిన యిక్కలమున, నిట్టి నిర్బంధములు కార్యసాఫల్యమునకు దోడ్పడజాలవు. సంగ్రామ మంతివర్గము వారి చర్యచే దేశమునందు వ్యాపించిన తీవ్రమగు నాశాధింగమును, ధర్మ సమావేశమువారు దొలగించుటకు ప్రయత్నించిన, జాతీయలాభము చేకూరవచ్చును.

భారతీయులకు గలిగిన ఆశాధింగము, ప్రతి కూలురకు మితిలేని సంతోషము గలిగించుచున్నది. మెయిలుపత్రికా లండను విలేఖరికి చేతనిండ పని గలిగినది. ఈత డిల్లీకి తంత్రివార్తను మెయిలు పత్రిక కంపెను.

"అంగీకారపత్రములను రద్దుజేయుట, హిందూ దేశ ప్రభుత్వమువారి సంపూర్ణాంగీకారము బడసినదని నాకు చెలియచున్నది. రాయబారుల ఆందోళనమున కీది సమయముగాదనియు, ఆందోళనము వాంఛనీయము గాదనియు దేశావసరక సూచక మనియు, వార్తాపత్రికలు గ్రహించినవి. బర్లింగుహము పోస్టు బొంబాయి విలేఖకుమ మాంటాగూ గారి రాజ్యాంగ సంస్కరణ విధానము రాష్ట్రీయ శాసననిర్మాణ సభతో నాగిపోవుననియు, స్వల్పమార్పులు మాత్రమే మిగిలిన విషయములందు గావించబడుననియు, దలచుచున్నాడు. బెసెంటు, సర్ న్యుబ్రహ్మణ్యయ్యరు, రంగస్వామి అయ్యంగార్ల విన్నపము, విశేషపయోగకరము గాదని చెప్పవచ్చును. నైస్యములో జేరుటకు భారతీయులు మాపుచున్న యుత్సాహ మెల్లరిచే కొనియాడబడుచున్నది. మనుష్యబల మత్యవసరముగ గావలసియున్నది."

వైవాక్యముల జూచిన, కొన్ని క్రొత్తసంగతులు వెలువడుచున్నవి. రాయబారుల ప్రయాణ నిరోధమునకు ఆంగ్ల ప్రభుత్వము వారే కారకులనియు, రాజప్రతినిధిగారు తమ శక్తివంచన లేక ప్రయాణమున కంగీకరింపవలయునని గోరిరనియు, భారతీయు లింతవరకును దలచుచుండిరి. మెయిలు పత్రికావిలేఖరి వాక్యములు సత్యములే యగుచో, హైందవ ప్రభుత్వమువారు గూడ ప్రయాణనిరోధమున కంగీకరించిరిని యూహించవలెను. ఇంతియ గాక, మాంటాగూ గారి సంస్కరణ విధానము రాష్ట్రీయ శాసననిర్మాణసభా సంస్కరణముతో నాగిపోవుననియు, సామ్రాజ్య శాసననిర్మాణ సభా సంస్కరణమును తలపెట్టలేదనియు తంత్రిసమాచారము వలన గాన్పించుచున్నది. ఈ రెండు విషయములను చేర్చిచూచిన, కర్జిను విధానము బోలు విధానము హిందూ దేశమున కొసగబడుననియు, అందుచే కాంగ్రెసు విధానము బోధించెడి రాయబారము ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారికి రుచింప లేదనియు యూహించవలసి యున్నది. ఈ యూహయే నిజమగుచో, భారతీయులలో నమితమగు నాశాధింగము వ్యాపించును. రణోత్సాహము వ్యాపింపవలసిన యీ తరుణమున, అధికారులు దూరదృష్టి లేని కార్యముల దలపెట్టి ప్రజలలో నసంతృప్తి గలిగించుటకు కారణ మెన్నియో చెలియకున్నది. ఇట్లందు స్వరాజ్యపు శాసనము చెరుటచే నాధ్యక్షులలో ప్రదేశ పెట్టబడుట, భారతీయులలో నుండిరి. ఇది సామాన్య జనులకును, ఇది సామాన్య నిర్వహణము

గూర్చి, ఇంతటి యాతురత జూపుచున్న ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారు, హిందూ దేశాశయ ప్రకటనమును గూడ నిషేధించుట, ప్రజలలో, విశ్వాసమును పుంకొల్పజాలదు. మెయిలుపత్రికా విలేఖరి మనుష్యబలము హిందూ దేశమునుండి వెలువడుటవసరమని మాత్రము గ్రహించెను. కాని, హైందవ జాతీయాయముల నడగదొక్క, శక్తివంతను భారతీయులయ్యును. హిందూ దేశపు మనుష్యబల మవసరమని, సర్ జేమ్సు మెస్టరుగారు గూడ యూటరు ప్రతినిధికి చెలిపిరి. హిందూ దేశము సందడతో చులకూగుచున్న దనియు, రాజకీయాశయములు దేశమును రాజద్రోహము వంకకు ద్రిప్పలేదనియు, ప్రధానమంత్రిగారి సందేశమునకు ప్రజలు తప్పక తోడ్పడదనియు, ఎటులయినను హిందూ దేశ మనుష్యబలమును సంపాదించుట యవసర మనియు, హిందూ దేశమున ఆహార మధికముగ నున్నందున, కొంతభాగమును మిల్రమండలికి బంపవలెననియు మెస్టరుగారు నుడివిరి. హిందూ దేశపు మనుష్యబలమును సంపాదించుటకు, ఆంగ్లో హైందవులందరును కుతూహలులై యున్నారు. ఇచ్చటకు, హిందూ దేశము సిద్ధముగ నే యున్నది. కాని హిందూ దేశము సందడతో తులతూగుచున్నదని, ఏ దివ్యచతువుతో మెస్టరుగారు గనుగొనిరో తెలియకున్నది. సంగ్రామ కారణముచే, ఆహారపదార్థముల ధర లధికమై, ప్రజలనేక కష్టముల కోల్పోయుండ, మెస్టరుగారి వంటి ఆంగ్లో హైందవులు సత్యనిరుద్ధమగు వర్ణనలజేయుట పరిహాసాస్పదము. హిందూ దేశపు మనుష్యబల మవసరమని, ఎల్లరంగీకరించెదరు. కాని మనుష్యబల సంపాదనమునకు మార్గము లరయుపట్ల మాత్రము కనుల మూసికొనుచున్నారు. రానున్న ఢిల్లీ సమావేశమునందయినను, నిర్భయముగ ప్రజల వాంఛలను, సామ్రాజ్యలాభమును సమన్వయము జేసి తెలుపగల నాయకు లాహ్వానింపబడలేదు. ప్రసిద్ధి వహించిన రాజకీయ సంఘములకు ప్రాతినిధ్య మిచ్చబడలేదు. అట్టి తరీ, జాతీయ, సామ్రాజ్య లాభముల మూలసూత్రము, ప్రభుత్వము వారికి సుగ్రాహ్యముగ చెలువబడునని దలంప వీలు లేకున్నది. ఇదివర కంపబడిన ఆహ్వానములకు సి. పి. రామస్వామి అయ్యరు కస్తూరి రంగయ్యంగార్ల నామములు చేర్పబడినవి. కాని ప్రజలచే గౌరవంపబడెడి అళులభారతీయ నాయకులహితమును, ప్రభుత్వమువారుకై కొనకబోవుట భావ్యముగ దోచదు. ఆహ్వానింపబడిన వారలలో నయినను, దేశహితము గోరువా రందరును, మనుష్యబల సంపాదనమునకు స్వాతంత్ర్యప్రదానము ముఖ్యధార మనియు, జాతీయ లాభమును సామ్రాజ్యలాభమును నొక్కటియే యనియు, ఐరెండులో నవలంబించిన కార్యక్రమముకు భారతదేశమున గూడ నవలంబించుట ధర్మమనియు, స్పష్టముగ చెలువవలయును. ఈ సమయమున మానసికోద్దేశముల దాచుట నష్టదాయకము. ఎల్లరకును కావలసినది సత్వరకార్య సాఫల్యము. అందుచే సందిగ్ధవచనములకు దాపులేరు. నేటి మద్రాసు పౌరులసభ గూడ ఢిల్లీ సమావేశపు సభ్యుల కర్తవ్యమును సూచింపచున్నది. ప్రజానిత్యాయమును ప్రభుత్వమువారికి చెలియబట్టబడినది. దేశనిత్యము గోరినది ప్రజాశాశ్వత్యము.

శ్వేతజాతుల సహజాధికారము.

ఈ విషయమై నాక వృద్ధుడు అను పేరుతో నాకరు "ఇండియన్ సోషలిస్టు" పత్రిక కిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:- "ఆర్యసమాజము, దివ్యజ్ఞాన సుఖము స్థాపించక పూర్వమే, స్వామివివేకా నంద సన్యాసాశ్రమ స్వీకారమునకు ముందుగనే నేను పెద్దవాడనై యుంటిని. నాకంటె 10, 20, 30 వత్సరములు పెద్దలగు ప్రముఖులను బొంబాయిలో గాంచియు, వారి ఖ్యాతి నాలకించి యు, వారి గ్రంథముల పఠించియు, వారితో ప్రత్యక్ష సలహా జేసికొంటిని. శ్వేతజాతుల సహజాధికార భావ మప్పు డెచ్చటను గానరాకుండెను. నిజమగు పూర్వాచారపరాయణత్వ మా కాలమున ప్రబలముగ నుండెను. ఈ ప్రాచీన సాంప్రదాయ బద్ధులు శ్వేతజాతుల ఆధికారము నంగీకరించువారు గారు. విఖ్యాతి గాంచిన నాయకులే తెల్లవా రెల్ల విషయములనుం దధికులని విశ్వసించి, ఆయాస్థానమునందుటకు మనము ప్రయత్నింపవలె నని బోధింపుచుండిరి.

సోమరులకు నిరంతర ప్రయత్నములు రుచిం పవు. కావున అమృతబజారు పత్రిక మనకు లోపము లుండుట కధికారము గలదనియు, పురోవృద్ధికి ప్రయత్నించుట నవసరమనియు పలుకుచు, శ్వేతముఖుల లోపముల సతికయ్యా తోడను వారి సుగుణముల నిరసనభావముతోడను ప్రకటించుచుండెడిది. ఈ యుద్బోధనము సోమరుల కెల్ల రుచించుటచే వారి సంఖ్య అభివృద్ధి గాంచెను. "అమృతబజారు" వంటి పత్రికలు కూడ ససంఖ్యాకములుగా ప్రబలి వానియజమా నుల కనుకలాభకరములుగ నుండెను.

ఆర్యసమాజము తనస్థాపకుని మరణానంతరమునుండియు కొంచెము మార్పు గాంచినను, సేవ, స్వార్థత్వాగముల తన ఆశయములుగ నుంచు కొని వర్ధిల్లుచున్నది. ఇది బీసెంటమ్మగారి ముఖస్తుతికి ఎర గాకుండు గాక యని విశ్వసించుచు చున్నాను.

అమృతబజారు పత్రికయు, దివ్యజ్ఞానసమాజ మును చేయుచున్న కృషి వ్యర్థము కాలేదు. ఈ కాలమున ప్రజలు తమ యాస్థానమును గోల్పోయిరి. వారు శ్వేతజాతుల ఆధికారము నంగీకరించుచున్నారు. లాలు - బాలు - పాలు - మున్నగువారు కఠినశిక్షలపాలై నిర్బంధవాసముల ననుభవించినను, బీసెంటమ్మగారు మూడు మాసముల కాలము కొండలకు బోయి నప్పుడు సంపాదించిన విఖ్యాతిని గడింపజాలక పోయిరి. తిలకుగారు బీసెంటమ్మ సహకారి యైనపిమ్మట సంపాదించిన ధనము నిద్రవరకు గడింపజాలజాడె! ఆతడు సింహాశ్రమమున నిరోధింప బడుటచే నెట్టి "పరిస్థితియు" సంభవింపలేదు. ప్రత్యేక కాంగ్రెసు మహాసభ గాని, మానసియ సభ్యులు ఢిల్లీ సిన్హాలకు బోవుటగాని జరుగలేదు. జాతీయవిద్యావిధానోద్యమము పదివత్సరములకు బూర్వ మింతవ్యాప్తము గాంచకపోవుటకు గారణమేమి? దీనికంతకును శ్వేతజాతులు అధికులని ఆధునికరాజనీతిజ్ఞులు విశ్వసించుటయే కారణము."

గ్రామ గ్రంథాలయము

గ్రామగ్రంథాలయ మే తీరున స్థాపించబడవలెనో, న్యూస్పేటనును పత్రికలో నొక రిట్లు వ్రాయుచున్నాడు.

"ప్రతిగ్రామమునందును ప్రజాప్రాతినిధ్యము గల సంఘము నేర్పరుపవలయును. అందలి ప్రతి సభ్యుడును వారమున కొకగంటవంతున తన కాల

మును సంఘాభివృద్ధికి వినియోగింప వలెను. బాగుగ విద్యావంతులగు వారు మాత్రమే సభ్యులుగ నుండవలయునను నియమ ముండగూడదు. గ్రంథములను నెమ్మదిగ బఠించి గ్రహింపగలవారు గూడ నుండవలసినదే. ప్రచురణమునకు ప్రథమ సంవత్సర మయినపిమ్మట, ప్రాతఃపుస్తకముల నెవరైనను చిత్తముగ నిచ్చునను గైకొనగూడదు. చాల మంది తమకు రుచించని గ్రంథములనే బహుమతిగ వాసగెదరు. సంవత్సరమునకు ఒకమారు గాని రెండుమారులు గాని కొత్తగ్రంథముల దెప్పింపవలయును. సంవత్సరమున కొకనెల గ్రంథాలయమును మూసియుంచవలయును. ఆకాలమున బాగు చేయదగిన గ్రంథములను బాగుజేయుచువలెను. పోయిన గ్రంథముల జాబితా తయారుజేయవలయును. పూర్తిగ చెడిపోయిన గ్రంథములను విడిగ నుంచవలెను. ప్రతిసత్సరమును సామాన్యసభజరిపి, కొత్త పుస్తకములను చందాదారులు పరీక్షించుట కనకాశ మొసంగవలెను. ఆ సభయందే నూతన సంవత్సరపు కార్యనిర్వాహక సభ్యుల నెన్నుకొనవలయును. ఏ గ్రంథాలయముయినను గ్రామములో ఋణపడి యుండగూడదు."

వై సూచనలు ఆంగ్లదేశమున కుద్దేశించబడినవయినను, ఆంగ్లదేశమునకు గూడ నుపకరించు ననుటకు సందియము లేదు.

హైందవవిద్యావిధానము

లండనుపైమ్మ విద్యానుబంధ సంచికలో లండనుపైమ్మనందునలే, హిందూదేశము విషయమై సంకుచితాభిప్రాయములు తమకు గాన్పింపవు. జాతీయవిద్యయే, హిందూదేశపు భావ్యభివృద్ధికి సాధన మని తలప బడుచున్న యీ సమయమున, లండను పైమ్మ విద్యానుబంధ సంచిక ఎటుల వ్రాయుచున్నదో గమనింపటకు కుతూహల ముండవచ్చును. అందలి వాక్యముల నిట నుదహరించెదము.

"ప్రైమరీ సాతకాలలపై ప్రజలలో ననుకూల భావము వ్యాపింపకుండుట కొక కారణముగలదు. విద్యాపద్ధతి వైవిధ్యమున మన కనుకూలంప దని తలెత్తిండులు దలంచుచున్నారు. అందుచే ప్రస్తుత విద్యతో బాలు పాత్రామికవిద్యగూడగలపి, లాభకరమగు విద్యను బోధించుటవసరము. ఇప్పటి పద్ధతి ప్రకారము బాలరకు వ్రాతయు చదువును నేర్పబడును. కాని గృహమునకు బోయిన పిమ్మట ఈ చదువుతో బాలర కక్కర యుండదు."

విద్య యెడల ప్రభుత్వధర్మము గూర్చి యీ పత్రిక యిటుల వ్రాసినది.

"హిందూదేశమున ఇంగ్లండు వేల్పుల కన్న 7 లెట్లు వైన జనసంఖ్య గలదు. కాని చదువుకొను పిల్లలు ఈ దేశమునకంటె తక్కువమందిగలరు. కావున, హిందూదేశమున విద్య వ్యాపింపవలయుననిన, రాష్ట్రీయప్రభుత్వములకు పుష్కలముగ ధన మొసగవలయును. సామాన్య ప్రభుత్వమువారు దయాధర్మముగ నిచ్చు గ్రాంటుల పద్ధతికన్న సాష్టవమగు పద్ధతి యుండవలయును. విద్య కొరకై తగిన మొత్తమును ప్రభుత్వమువారు ప్రత్యేకించి యుంచవలెను. ఇష్టము వచ్చిన ధనమును వెచ్చించిన జాలదు. ఇందుకు తగిన హామీని ప్రభుత్వమువారియ్యనిచో, తాడు బాంగరము లేని కార్యక్రమము నేర్పరచుటచే లాభ మేమాత్ర ముండదు."

జాతీయత

యాధుల జాతీయత గూర్చి చర్చింపుచు, కాండు తుబిలు పత్రిక రాజ్యాంగమునకును జాతీ

యతకును గల సంబంధము గూర్చి యిటుల వ్రాయుచున్నది.

"ప్రస్తుత సాగ్రామము మూలమున ప్రాముఖ్యత గాంచిన సమస్యలలో కెల్ల రాజ్యాంగమునకును జాతీయతకును గల సంబంధమే ముఖ్యమయినది. 19 వ శతాబ్దమునందు, యూరపులో ప్రతిజాతీకిని ప్రత్యేక ప్రభుత్వ ముండవలయు నని యభిప్రాయము వ్యాపించియుండెడిది. ఎంత చిన్ని జాతీయినను, స్వాతంత్ర్యరాష్ట్ర ముండవలయును. అపుడుస్వల్పరాష్ట్రనిర్మాణమే గవ్యస్థానము. కాని యాభావము ప్రబలియున్నంతవరకు సాగ్రామ మంత మొందదు. దీనికి వ్యతిరేక భావము వ్యాపింపవలెను. నూతనాదర్శము ననుసరించి, యేకదేశములో ననేకజాతు లుండవచ్చును. సామాన్య విషయములలోగలసి పనిజేయవచ్చును. కాని ప్రతి జాతీయు, తనవ్యక్తిత్వము పోకుండ, భాషాసాంప్రదాయముల ననుసరించి సభివృద్ధి జెందుచు, ఆంతరంగిక స్వాతంత్ర్య మనుభవింపుచుండవలెను..... అంతర్జాతీయ సంబంధములలో సభివృద్ధి గోరు వారందరును, ఇట్టి నూతనాదర్శ వ్యాపకమును కాంక్షింపవలెను." ఈ యాదర్శమునే ఆంగ్లోద్యమవాదులు చేర బ్రయత్నించుచున్నారు.

ఆంధ్ర విద్యానిధి.

ఆంధ్ర సంవత్సర ప్రథమ దినమున మాతృ పూజ గావించిన ఆంధ్ర మాతృ పుత్తులు ధన్యులు. మాత రాశీర్వాద పరంపరలు సంవత్సరము పొడవునను వారికి శుభముల గూర్పుచు. విద్యా రూపమున మాతృదేవీ నా గాధించి ఆంధ్ర విద్యానిధికి సొమ్మును గూర్చిన సుపుత్తులును, ధనమును కొలదిగనో గొప్పగనో మాత కర్పించిన జనులును మాతృ ప్రేమా పాత్రులు. మాతృ సేవజేసి మాతనారాధించి మాతృప్రేమను గణించిన సోదరులకు మా యభినందనలను, కృతజ్ఞతను దెల్పుచున్నాము. ఆంధ్ర మాతృ పూజకు వివిధ ప్రముఖులచే సమకూర్చబడిన సువర్ణపుష్పములు పూజా నిర్వహణమున కనుకనమును కార్యాలయము జేరుచున్నవి. వీరి కందజికిని మానందన శతంబుల దెలుపుచున్నాము.

ఇండియన్ సోషలిస్టు రిఫార్మరు పత్రిక

ఈపత్రిక లిమిటెడు సంఘ యాజమాన్యము క్రింద నికముందు నడుపబడు నని, కే నటరాజును గారు వ్రాయుచున్నారు. ఈ సంఘమునకు, చంద్రావర్కరు, భాకర్సే, శ్యామల్ దాస్, ప్లాకలేరీడు, నటరాజుగార్లు డైరెక్టరులుగ నుందురు. హైదరాబాద్ గూడ డైరెక్టరుగ గోర బడిరి. నటరాజుగారే నికముందును సంపాదకులుగ నుందురు. పత్రికావిభాగమున మాన్యుండదు. నూతన యాజమాన్యము క్రింద, సోషలిస్టు రిఫార్మరు పత్రిక సభివృద్ధిగాంచునని తలచెదము.

అవసర సభలు

డిల్లీలో సాగ్రామసమావేశము జరుగు కాలమందే, కాంగ్రెసు మహమ్మదీయ సంఘ సమావేశము నవసరముగ జరిపి ప్రస్తుతస్థితి గూర్చి చర్చింపవలయునని, యీ వారిపు మహారాటా పత్రిక వ్రాయుచున్నది. అవసర కాంగ్రెసు సంఘ సభ బొంబాయియందు మేనెల 3-వ తేదీన గూడుననియు, డిల్లీ తీర్మానములకూర్చి చర్చించుననియు, న్యూయిడియా పత్రిక వ్రాసినది. కాంగ్రెసు సంఘము వారు దేశీయుల విధ్యుక్తము గూర్చి త్వరలో నిశ్చయించెద రని, యిందు మూలమున వ్యక్తమగు చున్నది.

విరోధామహాసంగ్రామము.

రైతుల విజయము.

ఇంగ్లండు

మెసినిస్ వీరులు

లండను, ఏప్రిలు 19:— దక్షిణాఫ్రికా దేశములు మెసినిస్ వీరుల ప్రశంసనీయుగా పోరాడినవని జనరలు స్పష్టముగాను పోగడిరి. ఆవిషయమును గూర్చి రైతులగుయ యుద్ధము జరుగుచుండగా చూచిన యొక విశేషమని వర్ణనమును తెప్పించిరి. మొదటి యుద్ధమునందును శత్రువులను బాగుగ నిలువరించిన సిమ్మట తక్కిన దక్షిణ ఆఫ్రికా నైనికులు మెసినిస్ సెడిరియందుండిరి. కాని 10 వ తేదీన శత్రువు లాకవిక్రముగ పోడించుకొని వచ్చుట వా రెనిమిదిగుంటలు ఎకాయెకిని నడచి మెసినిస్ నకు పోయి వెంటనే శత్రుల దలనడిచి. ఆ పోరాతిధీరముగ నున్నది. ఉత్తమ నైనికాధికారులు విశేషముగ మెచ్చుకొనిరి. ఆనైనికులు శత్రుల నడచిన నుండి తరిమివైచి పోరాట్టు ముఠాని పట్టుకొని శత్రువుల పరిమితముగ తుపాకుల గాల్పుచు న్నును రాత్రంతయు నట్టిన యుద్ధ మొనరించిరి. ఉదయము యుద్ధము మరల ప్రారంభమయ్యెను. శత్రువు లాపిల్ బాతున్న మరల స్వాధీనపరచుకొన బ్రతుక్కింది పరాజయమైరి. అంత కోపగించుకొని ధియంకరముగ ముట్టడించి మరల సాయంసమయన దానికొక కత్తికత్తి ధోధానేతమున ప్రతియుద్ధ మొనరించిరి. ఈ సమయమున దక్షిణాఫ్రికానైనికులు 17 గురు 800 గజముల రంగమును నిలుపుకొనుచు శత్రువులకు చాలనష్టమును కలిగించిరి. శత్రు నైనికులలో దెబ్బలు తగిలినవారును మరణించినవారును గలవి 150 గురుండిరి. శత్రువు లాపిల్ బాతున్న ముట్టడించుటచే దాని వారాత్రియంజే విడిచిపెట్టిరి. 12వ తేది ఉదయము ఏమాత్రము చాలు కలిగియుండిన స్థలముల వారు నైనికొనిరి. శత్రువు లెన్నిమారు లెడిరించినను వారు దానినిలువరించుకొనగలిగిరి. ఆసాయం కాలమిట్రిగేనునకు కాంతియొసగబడినది. అంతకు 72 గంటలనుండి వారతిధిక్రముగ పోరుట కీర్తనీయులగు విజయముల బడసిరి. జనరలు స్పష్టముగా చెప్పియుట వారికి అప్రతిమానము.

విరోధామహాసంగ్రామము బిల్లు.

లండను, ఏప్రిలు 28:— విరోధామహాసంగ్రామము బిల్లు ఇంతలోనే ప్రజలకెట్టుబడును గాని తాను నియమితసమయమున చెప్పినదని బోధనగాను ప్రజల మందరమున బలికిరి.

భారతీయులు-యుద్ధము.

లెప్టి నెంటు గవర్నరుగారి అభిప్రాయము.

లండను, ఏప్రిలు 17:— రైతులవారాస్తాన ప్రతినిధి సభస్సు మెన్టనుగారితోడ ముచ్చటింప వారిట్లు తెలియజేసిరి: హిందూదేశము సమర రంగమునకు చాలదూరముగ నుండి, యుద్ధ మింత దీర్ఘముగ నేల జరుగుచుండవలయునని యాశ్చర్య మొందుచున్నది. రాజభక్తియం దాదేశ మగ్గగణ్యము. సమర భారమును వహింప మిగుల నాత్రమనుచున్నది. సంగ్రామ కరిమాణమున, యుద్ధవిజయము వలన స్థిరపరుపవలసిన ముఖ్య సూక్ష్మములు ఆదేశమున కింకను సంపూర్తిగ బోధపడలేదు. తనకెట్టి యివ కా శము ల భ్య మైనదియు, తక్షణ మాండ్లయులకు సహాయ మొనర్చుటెట్టి యావశ్యకమో, వైకారణములరలన నారాష్ట్రము గ్రహింపబడయ్యెను. సమరాంధమున ప్రజలను రాజులును గూడ దొరతనమువారు కోరిన సహాయ మొనర్చి యున్నారు. యూరోపురంగమున వ్యవస్థను దిలకించినచో నిపుడుగూడ హైదరాబాదు సహాయము చేయదురు. హిందూదేశపు రాజభక్తియం దెట్టి కళంకమును లేదు. ఆదేశముల రాజకీ యాశయముల వలన వారల ప్రభుత్వ విశ్వాస మినుమంతయు త్రొక్కిము నొందదు. గనుక సేవల నాదేశముల కొనంపబడిన విభావమున కుచి తమకు ప్రత్యుత్తరము రాగలను. హిందూదేశము నైనికుల సమకూర్చుట యావశ్యకము గాన భారతీయ నైనికులయందు నైనికలను జేర్చుటచే బలమగు యత్నముల నివంధనలయొన. పంజాబు, పంజాబుదేశమున సంయుక్త రాష్ట్రభాగములు, యిదివరలో విశేషముగ నైనికుల నొసగియున్నవి గాన యారాష్ట్రము లింక నైనికులను బంపలేవు. హిందూదేశపు టికర భాగములు విశేషముగ నైనికులనుగూర్చు యుక్తము. హిందూదేశము మరెయొక విషయమున నాంగ్లేయులకు తోడ్పడ

గలదు. ఆహారపదార్థములు హిందూదేశమున సమృద్ధిగనున్నవి. గనుక భారతీయులు గోధుమల సెగుమతిచేయ యత్నింపవలయును. యుద్ధములు, యుద్ధమునకు సంబంధించిన ధర్మముల విషయమున భారతీయు లిదివరలో విశేషమగు చాతృత్వమును జూపియున్నారు. మున్యుండు గూడ వారి విషయములకై ధనము మెసగుదురు గాని భవిష్యత్తన స్వల్ప సంఖ్యాకులనై గాక ప్రజల నందరను మనము యాచింపవలసి యున్నది. జర్మనీయుల కార్యక్రమము హిందూదేశమున ఫలవంతము గాక పోయెను. నాగరికతను నియ్యకంప కంకణము బూనిన జర్మనీయు నణచివేయ తాను సమరమున పాల్గొనుచుంటినని భారతీయులకు నాటిని మెడల, భారతీయులు తాత్కాలికముగ నెన్ని క్రమలనైన పొందసంకోచింపకు.

విస్మయకరలను నిర్ణయించుట.

లండను, ఏప్రిలు 22:— ఆహార పదార్థ పరిపాలనోద్యోగి విస్మయకరము బుడ్డి 1-కి 8 పి రి వెన్నులు మొదలు 9 పి 6 వెన్నులుబాపున విక్రయింపవలయునని నిర్ణయించెను. ఇతర సామాయిల ధరలు గూడ తగ్గింపబడును.

భారతీయులకు గౌరవవిరుదములు.

లండను, ఏప్రిలు 18:— లీజు ఆఫ్ ఆనరు, గ్రాండు ఆఫీసులచే జోడుపున మహారాజావారున్న, క్రాస్మడి ఆఫీసులచే రుట్టును మహారాజావారున్న, క్రాస్మడిగ్యరెవచే బ్రిటెయియ జనరలు హెచ్. బి. జేడ్ గారున్న వ్రెసిడెంటు పాయిస్మెరుగాను సత్కరించిరి.

ప్రాచు

మిత్రమండలి శత్రువుల నిరోధించుట.

లండను, ఏప్రిలు 18:— ఎం. మారిసు లారిసుగారు “ఎకోడి ప్యాంసు” పత్రిక క్లిట్ట వ్రాయుచున్నారు. పరాసు బ్రిటిషుదేశము లిప్పుడు తాము శత్రువుల నిరోధింపగలరనియు, జర్మను లింక రెండు నెలలకంటె నెక్కుడు కాలము యుద్ధ మొనరింపవలరనియు చెలిసికొనిరి.

“ఈయుద్ధమే కడపటిది.”

లండను, ఏప్రిలు 18:— పరాసు కలిరమునందలి ఆమెరికా విలేజు ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు. — ప్రస్తుత యుద్ధము కుదియకన్దుకు వచ్చెనని మిత్రమండలివారి పక్షము బండితముగ చెప్పుకొనితి వచ్చెను. అందుచే జర్మను లింక మరెయొక భయంకరావస్థకుందన మొనరింప దలపెట్టకపోవచ్చును. నైనిక సంఖ్యాధిక్యమును అణగగొట్టగలముననిన నింక 18-మాసముల కనుకు పోరాడగలమని పరాసువా రనుచున్నారు. కాని స్వల్పకాలములోనే కుదిరెడివిషయము ప్రాప్తించు నని వారు తలంచుచున్నారు.

ఈప్రస్తురంగము; జర్మను లాభములు.

లండను, ఏప్రిలు 19:— ఈప్రస్తురంగమున విడువబడిన రంగము పెద్ద శక్తిగానవాటికగ నున్నదని ఒక రజాంగల విలేజు వ్రాయుచున్నాడు. ఆచట తుపాకుల బారినుండి గాని తిరోగ్లాస్తి కవ్వముల బారినుండిగాని తిప్పించుకొనుట కష్టము. ఎచ్చట త్రివిధము శవముల శకలములును, మూడున్నర యేడ్ల నాటి యుద్ధానుధానకలములును గన్పించుచునే యుండెను. నీరుత్రాగుటకు నిరుపయోగముగ నున్నది. మానవసంపారమే తిప్పించదు. ఇట్టిప్రదేశమున నిపుడు జర్మనులు గుమిగూడుచున్నారు. ఆహారములేక ఆలసి సగముచచ్చియున్న వారిగుట్టములుమహాకష్టముతో బురదలోనుండి బండ్లనిడువలేక ఈడ్చుచుండగా మిదనుండి వైమానికులు బొంబుల వేయించుచుండిరి. బండికిండలు ఇరుసువరకును బురదలోకూరుకొని పోవుచుండెడివి. ఫిరంగులనీళ్ళుటకు గట్టిసగుట్టములందులకు పనికిరావయ్యెను. ఈరితిని వేలకొలదిగుట్టములు మరణించుచున్నవి. గుప్తాగుట్టములప్పుడు శత్రుకత్తులై యేపనిజేయుటకు శక్తి చాలక యున్నవి. శత్రునైనికుల సంఖ్య ఎక్కువగ నున్నను వారి యజమానుల క్రూరనిశ్చితము లట్టనే యున్నను శత్రుదేశములకుటచే మహాపీడనము మొందుచున్నది.

బ్రిటిషు విజయములు.

లండను, ఏప్రిలు 22:— హిగుగారి నేటిసాయంకాల ప్రకటనము:— అప్పుడను కుత్తర తటమునందు నిన్నరాత్రి విజయంకముగ పోరాటముల నొనరించి మాస్తానముల బలపరచుకొ

నుచు 60 థై దీలను బట్టుకొంటిమి. రోదెక్కు వై ట్టెయిట్టిల వద్దగలిగిన స్థానిక యుద్ధములందును లాభము మొందుచు మేము కొంతమంది థై దీలను బట్టుకొంటిమి. శత్రుకందకములమీద చాడినలిపి ఫాంపాక్సు సమీపపంక్తుల జేరితిమి. అల్బర్ట్కు పశ్చిమమునను నయోప్పీవనము మొదలు యాప్రసునకు తూర్పు తటము వరకును శత్రువులు తీరముగ ఫిరంగుల గాల్పిరి. విల్లేర్సు బ్రిటోనో ముఖ్య ప్రదేశములందును, సెర్రీసమీపము నను మా ఫిరంగిదళములు కేంద్రీకృతములై పోరాడినవి.

అమెరికా

అమెరికా ఫిరంగులు.

లండను, ఏప్రిలు 18:— తాము మొదట నెన్ని ఫిరంగులను తయారుచేయ వలెనని ఉద్దేశపబడెనో అంతకు మూడు రెట్లెక్కుడు ఫిరంగులను తయారు చేయగలిగినటుల అమెరికావారి లెక్కలనుబట్టి స్పష్టమగుచున్నది. యూరపున కంపబడుచున్న ఆమెరికానైనికుల కపరిమితముగా నాయుధము లొసగబడుచున్నవి. మిగిలినవి మిత్రమండలికి పనికిరాగలవు.

ఇటలీ

జర్మనీయుల స్థానమును పాడుచేయుట.

లండను, ఏప్రిలు 22:— జర్మనీవారి ముందుస్థానములపై మొన్న కనివారము మేము గవిసి యాస్థానముల యందు విపరీతమగు నష్టము కలిగించి, యొక దానిని భ్వంస మొనర్చితిమని ఇటలీ యుద్ధోగము ప్రకటించుచున్నాడు.

స్విజరాండు

మిత్రమండలి-స్విజరాండుదేశము.

రాయబారములు సఫలమగుట.

లండను, ఏప్రిలు 17:— శత్రురాష్ట్రములకు స్విజర్లందు నుండి ఎగుచుతి యగుచుండిన వస్తుసమదాయమును తగ్గింప నిదివరలో రాయబారములు జరుగుచుండెను. ఈ రాయబారములు సఫలములైనందున స్విజరాండునకు దిగుమతి యగుచుండిన ప్రత్తివై మిత్రమండలివారు విధించిన వస్తును కొట్టి వేయబడినదని ప్రజా సభయందు రాబర్టు సెసిలు ప్రభువు నడివెను.

రష్యా

మిత్రమండలి, రష్యా రాష్ట్రము.

లండను, ఏప్రిలు 17:— తూర్పురంగముననుండి జర్మనీయులు విస్తారముగ రష్యాయందు సేనలను గూర్చుచుండిరి. ఈవ్యవస్థకు తగిన ప్రతి యొనర్పలయొనని పలువురు రష్య సల యభిప్రాయము గాన మున్యుండు మిత్రమండలివారు రష్యా క్యవహారములయందు జోక్యము కలుగజేసికొందురని యూహించుట కవకాశ మున్నదని వైయుక్తపత్రిక వ్రాయుచున్నది.

మెసపొటేమియా

వేలెన్టీను సంగ్రామము.

వైరులు పారిపోవుచుండుట.

లండను, ఏప్రిలు 21:— రైటరు విలేజుకు 14 వ తేదీని యిట్లు తండ్రివార్త వంపెను:— జోర్డను ప్రదేశమున ఆస్ట్రేలియా నైనికులు శత్రువులకు బలమగు నష్టమును కలిగించి హెడాజు యనుపదారియందు రి మైళ్ళ భాగమును పాడుచేసి, సుమారు వెయ్యియంది శత్రు నైనికులను బంధించిరి. మేము జోర్డనునది కుడిగట్టునకు మరలితిమి. గోరానియ వంకెన ముఖద్వారము మాత్రము మానుధీనమున నున్నది గాని 11 వ తేదీని వైరి నైన్యము లీ వంకెన వైగ వి నె ను. ముట్టడించుటకు పూర్వమున తురుష్కులు నిమిసమునకు 40 వంతున అగ్ని గోళములను వేసిరి. శత్రు నైన్యములు ముందునకు రా నెత్తింప నాయత్నముల నన్నిటిని భంగ పుచ్చితిమి. గోరానియ కెదురుగ మరెయొక గొప్ప ముట్టడి జరిగినది. రెండువేల తురుష్కు నైన్యము వంకెన ముఖముపై కరుగుచుండెను. మా ఫిరంగులు శత్రు నైన్యములను- భ్వంస మొనర్చినవి. రణరంగమున సుమారు వెయ్యి మంది నైనికులు హతులైరి. తురుష్కు నైన్యములు పారిపోవుచుండ, అనాకు గుట్టపు దళము నాటిని వెంబడించి నూర్తుర నైనికులను బంధించెను. తురుష్కుల కితరమగు నష్టముల ననేకములు కలిగించిరి. మా నష్టములు కడు స్వల్పముగ నున్నవి.

జర్మనీ

భయంకర పదాదిదళయుద్ధములు

లండను, ఏప్రిలు 22:— జర్మను అధికార ప్రకటనము. — రుస్సెచిలు రాజకుమారి యొక్కయు, యుర్రాజా యొక్కయు యుద్ధరంగములను పరిశీలించుచుండ భయంకర మగు పదాదిదళయుద్ధము తీరగింపెను.

జర్మను సైనికాధికారులు; నష్టములు

లండను, ఏప్రిలు 17:— ట్రెయ్యువలెక్టరు యొక్క న్యాయాధ్యక్ష విశేషి ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు:— మాత్రమే సైనికుల సంఖ్య 150 వేలగువరకు సాంఘికవాదులు రాజకీయముల కెట్టి యాటంకములను గలిగింపకుండుగాక యాని సైనికాధికారులు సాంఘిక నాయకులతో అనన్యాయ నారంభమునకు పూర్వ మొదలగుడిక జేసికొనినరకు సంగతి జర్మనీనుండి వాషింగ్టనునకు తెలియజెప్పెను. ఇంతటి నష్టములకు తగినభూలాభమును భన లాభము నొందనచ్చునని వారణకొనిరి. అందుల కిప్పుడు పరి పూర్వత్యాగ మొనరించుటకు జేతము సిద్ధము కావలెనని వారిప్పు డనుచున్నారు.

లండను, ఏప్రిలు 16:— “కోక్త్యు జెల్బా నేగా” పత్రికయొక్క జ్యూరిచ్చి విశేషకుడు జర్మనీనుండి ఈక్రింది యంత్రములను తెలిసికొనెను. జర్మను వైద్యములలో నీరస చిహ్నము లపరిమితముగ గాన్పించుచున్నది. సైనికులును, కమిషనుల నొసగుబడిని ఉద్యోగులును, తమ స్నేహితుల మరణముల జూచి వెఱగండి యుద్ధముచేయ నిరాకరించు చున్నారు. ఇక నెక్కుడు తుపాకు లావళ్యముగ నున్నవని అనేకమంది జర్మను విశేషకులు వ్రాయుచున్నారు. ఆస్ట్రియా జర్మను ఫిరంగుల నన్నిటి కేంద్రీకరించినను వారు విశ్రమం దలిసాని మిచలాలకున్నారు. ఆస్ట్రియా వారికి నెక్కుడు ఫిరంగుల సంఖ్య గోచరించి.

క్రిమియా యందు జర్మనీయులు.

లండను, ఏప్రిలు 21:— క్రీస్తువుల ధాటికడచి క్రిమియా యుద్ధమున బహిరంగ మొనర్చుకొంటిమని జర్మనీవారి నాయు వాద్యము దొకదానిలో వివరింపబడినది.

హాలండు

లండను, ఏప్రిలు 16:— జేతమునందు కలహము లధిక ముగ నున్నందున ఎగుమతులను చేయుటదని హాలండు దొర తనమువా రాజ్ఞాపించిరి.

జర్మనీ - హిందూ దేశము

మార్చి 7వ తేదీనీ రోమునుండి వచ్చిన ఎక్స్‌నెజి తంతి వార్త యిట్లునుడుచుచున్నది:— జర్మనులును ఇతర శత్రుమండలివారును నల్లసముద్రపుతూర్పుమునపారకీక దేశమునుండి హిందూ మహాసముద్రమునకు తమ యుద్ధమును విజృంభింప మోచించుచున్నారని “అబ్స్‌ర్వేటర్ రోమిలో” పత్రిక వ్రాయుచున్నది. జర్మనులు తమ సేనలను కరభ్యంతరముగ ఒడెస్సాపురమునకు పంపుటకు రష్యా రోమేనియాలతో ఒడంబడికవలనను ఇదిగతకు రష్యనుల ప్రోద్బలముననుండిన పారకీక ఆప్తుని స్థానములకు సంబంధించిన పరిస్థితులకలనను ఇట్లాహింప నవకాశము గలిగినది. సైనికాయుధుల అధికలాభములకంటె పారకీకమాగ్నమున జర్మనులువిజృంభించుట కలన యుద్ధతంత్రముల వైసేమి, రాజకీయ వ్యవహారములవలనవైన సేమి మిత్రమండలివారు కలచిక్కులకు బాల్పడుదురు. (ఇండియాపత్రిక)

రష్యాపై జర్మనుల యొత్తిడి తీవ్రమగు నాడు జర్మనీ యందు జర్మను ఇండియా సంఘము అనుపేరట ఒక సంఘము జర్మను రాజధాని నగరమున స్థాపింపబడినది. నాగరికత విషయమును హిందూదేశమునకును జర్మనీకిని సంబంధము కన్పటించుటకును, ఇండియా విషయమున జర్మనుల జ్ఞానమును వృద్ధిపఱచుటకును ఈ సంఘ మేర్పరచబడెనని కలలోని గణెలు వ్రాసినది. ఈసంఘమునకు “పార్లమెంటరీ ఆఫ్ నరదవ్యత్యుడు” పేరే చంపక రామకృష్ణ ఆచనతడు కార్యదర్శి కార్యదర్శిగాక ఈసంఘపు నిబంధనల నేర్పటచుటకు రెండు ఇండియా ప్రతినిధులును, రెండు జర్మనులుగల ఉపసంఘ మొకటి ఏర్పఱపబడినది.

చెన్నపురాంధ్రసభ.

సారంగధర నాటకము.

కడచిన యాదివారము సాయంకాలము చెన్నపురాంధ్ర సభవారు విజ్ఞోరియాపురమందొరమున ధర్మరము కృష్ణమాచార్యులవారి వివాదసారంగధరనాటకమును మానసియు లగు బయ్యార నరసింహేశ్వర శర్మగారి యాజమాన్యము క్రింద మనోహరముగా ప్రదర్శించిరి. ఇంతకు పూర్వ మింకాభవారు సారంగధరనాటకము ప్రదర్శించినపుడు చిత్రాంగివేషము ధరించిన వేంకటకృష్ణయ్య గారు ఇప్పుడు సారంగధర వేషమును, నాడు కమల వేషమును వేసిన రామ చంద్రయ్య గారు నేడు చిత్రాంగి వేషమును ధరించిరి. ఈమార్పు ప్రదర్శనమున కట్కున వనోరంజకత్వమును కలిగించు నని మేము పూర్వోక్తనాటక విమర్శన సమయమందే నూచించి యున్నాము. నేటి సారంగధర వేషధారి చిరకాలముగ నాయు కావేషధారణంబున కలవడినవా డయ్యును ప్రభుప్రయత్న మందే పూర్వవాసన నేమియు చూపక సముచితరీతిని పురుష వేషమున ప్రవర్తించుటగుట యంతయు ప్రశంసనీయును. ఈ య న త న పా త్ర ము ను ని పు ణ ము గా ప్రదర్శించె ననుట నిర్వివాదాంశము. ఇతరచిత్రాంగి పాత్రమును గుఱించి యోచితము. ఇంతకు పూర్వము కమల వేషమును ధరించి యనన్యసామాన్యప్రశంసకు పాత్రులైన రామచంద్రయ్య గారి ప్రదర్శనపై పుణ్యమును గుఱించి యంతగా వివరింపవలసిన యక్కడ లేదు. ఈయనకు అభినయకళాభిలాష యధికము. ఈయన ఈ కళయందు విశేషముగా కృషి చేయు నుద్దేశముతో తమ సినిమాప్రదర్శనములను చూచుచు అందలి విశేషములను సమీక్షముగ గ్రహించి తాను ధరించు పాత్రల ప్రదర్శనమందు తన యనుభవజ్ఞానమును వినియోగించుచుండును. నేటి చిత్రాంగిని చూచిన వారి కీ విషయము వింత కాదు. బహు సామర్థ్యముతో సినిమాప్రదర్శన మనుకరింపబడిన దని సభ్యులు చాలమంది సంతోషించిరి. మరియొక విశేషము. చిత్రాంగిశిల్పప్రదర్శనమున కూడ ఈయన కొంత పాత్రాచిత్యమును క్రొత్తగా పాటించెను. కల సంతకృరాని సందికయందు తనకెళ్ల వీరభద్రుడు, ఎమ్. ఏ. గారు వ్రాసిన చిత్రాంగి శిల్ప సంపోషణ వ్యాసమును కూడ ఈయన హృదయము గాంచుకొని ప్రదర్శించెనా యేమియని సంకోచము వొడముచున్నది. చిత్రాంగికి కీలాభిలాషతో పములు లేవు. తాను వంచి తయై తన కిష్టము లేనియు సలివాని కంటం గట్టబడి తన చెట్టపట్టునట్లు మొట్టమొదట నిర్ణయింపబడిన సారంగధరుని మోహించెనే కాని మరియెవ్వరిని కామించినది కాదు. కేవలము కులట యనుటకైనను అంతగా మీల కనిపింపదు. అట్టిచిత్రాంగి యంతవలకు సాధారణముగా పచ్చిబాటి వల ప్రదర్శింపబడుచుండుట జగద్విదితము నేమి రామచంద్రయ్య గారు ఆ చిత్రాంగియేవ ననువినయానిలక్షణంబుల నాపాదించుటమిగుల శ్లాఘనీయమే యైనన, చిరానభవభిన్నమైన గుణము విజ్ఞులకు నైతము తొలుతొల్ల వివేచకముగ తోచుట వింత కాదు. ఇట్టి సందర్భములలో అతిగంభీరమైన సినిమానుందలి భావప్రకటన విధానము పచ్చిబాటి చేప్పల కలవడి వీధిభాగవతము కిత్రె యుత్తమ మనుకొను బుద్ధివంతుల సంతగా రంజింపజేయులేకపోవుట సహజమే. ఇట్లని, రామచంద్రయ్య గారి ప్రదర్శనము కేవలము నిర్దుష్ట మనుటకు మీల లేదు. ఈయనకు నాటకరంగమే క్రొత్త. అందులో ప్రధాన పాత్రధారణమున కిదియే మొదలు. సహజముగా హెచ్చరికంతమునకుతోడు నాండియనకుజలుచుచేసి గోతు క్రమ్ముకొనెను. ఏకాగ్రణముచేతనో కమలగా పచ్చిచూపింతటి చాకచ్యమును కూడ చిత్రాంగిగావచ్చి అవశ్యమైన కొన్నిఘట్టములలో మాపలేకపోయెను. వివరము మొత్తముమీద ఈయన మిక్కిలి వనోహరముగా ప్రవర్తించెననియు ముందుముంద దసమాన ప్రజ్ఞను ప్రదర్శించు లక్షణము లీయనయం నిష్పడే కనీమించుచున్న వయసు నిరాశాటంబుగ మిక్కిల కక్కాడింపవచ్చును. ఇంతకును, ఈ నాటక ప్రయోగ మింత రసవంతముగ నుండుటకు ప్రధానకారణము వేటెకలదు. అభినయ కళాపై పుణ్యంబునం నాటిలేదిన టి. రాఘవాచారి, టి. ఏ. వి. . డి. . గారు రాజరాజరేంద్రపాత్రమును ధరించి యామాలాగ్రము సభ్యుల నెల్ల రసార్థ వంబున నోలలాడించిరి. తక్కిన ప్రదర్శకులలో న్యాయవాదులుగ వచ్చిన పి. ఎస్. శర్మ గద్దెరంగయ్యనాయుడు గార్లును ఉస్మాదా

స్థానిక వార్తలు

చెన్నపురి హైకోర్టు:— కేసరి నెలపుల యనంతరమున నుండి యు పాల్ అప్పాస్వామిగారు మూడవజడ్జిగ పని చేయుదురు.

శ్రీరామనవమి పండుగలు:— జలతరంగముఎస్ రమణయ్యపెట్టిగారిచే వారి భవనములో (17 తాతామట్రియపుల్ వీధి) జరుపబడుచున్న శ్రీరామనవమి పండుగుల సందర్భమున నేటిరాత్రి 9 గంటలకు మోహనభాగీరథి గాత్రపాట జరుగును.

చెన్నపురి బీదపాతశాలల సంఘము:— సంఘపు వాల్లన వాన్నికోత్తనము ఈ నెల 29 వ తేదీ సోమవారము సాయంకాలము 5 గంటలకు మోక్షేయశాలలో ఎస్. శ్రీనివాస అయ్యగారి అగ్రాసవాధిపత్యముక్రింద జరుగును. అని విసెంటియ్య గారు ఉపన్యసించుదురు.

చెన్నపురి రైతువారి భూస్వాముల సంఘము:— సంఘకార్య నిర్వాహక సంఘసభ్యుల సమావేశము ఈ నెల 26వ తేదీ శుక్రవారము సాయంకాలము 5 గంటలకు మాంటు కోట్లలో మహాజనసభామందిరమున జరుగు. కార్యక్రమము ఆలోచింపబడును.

చెంగల్వరాయ నాయకరుగారి ధర్మ ఆయుర్యేంద్రవైద్యశాల:— ఈ సంవత్సరము గత మార్చి నెలలో 4572-గు హిందువులకును, 1734-గు క్రైస్తవులకును, 249-గురు యూరేషియనులకును, 70-మంది మహమ్మదీయులకును వైద్యైద్యశాలలో ధర్మమునకు ఔషధములు ఇయ్యబడినవి.

దేశీయ విద్యావారము, శ్రీ శాఖ:— మిసెస్ మాసిలావజి పిళ్ళగారు తాము జరుజేసిన 170 యా ల చందా వైకమును కోశాధ్యక్షునికి పంపిరి. దేశీయ బహుదన కామె 250 యా ల విలక్షణ సామానులను పంపిరి. ఇటులనే చాలమంది శ్రీలు దేశీయవిద్యకు సహాయ మొనర్చుచున్నట్లు లగుదురని తెలంపబడుచున్నది.

ఆక్షేపక సభ:— ఫిల్లీలో జరుగవోవు యుద్ధసభకు రాకలసివని విసెంటియ్యగారికి రాజప్రతినిధిగాన ఆహ్వాన పత్రిక సంపండుటమార్చి తిరువళ్ళికేట్టిలో పార్థసాధి ఆలయమునకు సమీపముగానున్న గౌతమ విలాస మందిరములో ఈ నెల 25 వ తేదీ గురువారము సాయంకాలము 5 గంటలకు శ్రీలంధరును సమావేశమై యాక్షేపణచేయుదురు.

మైలాపూరు సంగీతసభ:— ఈ నెల 28 వ తేదీ యాదివారము మధ్యాహ్నము 4 గంటలకు గోపాలనాయకరు గారి వద్ద యసంఘ పాతశాల (మైలాపూరు) భవనములో సభవారి యాజమాన్యము క్రింద కంఠకోణము వాస్తవ్యులగు బ్రహ్మశ్రీ టి. ఎస్. పంచాపకేశ శాస్త్రిగారు కాసల్యారానసంపాదము మాతకథాకాలక్షేపము జరిగింతురు.

చెన్నపురి నొరతనమువారి నపుకరుల సంఘము:— సంఘసభ్యుల సమావేశము తిరువళ్ళికేట్టిలో సభాభవనమున ఈ నెల 27వ తేదీ శనివారమునాడు జరుగును. సభాసంబంధములో కొన్నికొన్ని మార్పులమార్చియు సంకల్పన రిపోర్టునుమార్చియు ఆలోచించుట మున్నగు కార్యక్రమము జరుగును. న్యాయమూర్తి సదాశివయ్యగారు గ్రామసాధిపత్యము నహించురు.

కళలో నుబుద్ధిగా వచ్చిన సత్యనారాయణ గారును ప్రత్యేక ప్రశంసాపాత్రులు. క్రిందటి పర్యాయము చిత్రాంగిగా ప్రవర్తించి మెప్పుగాంచినపుడు రావు సామెలు కలుకల కణ్ణుల క్రేష్టి గారు వేంకటకృష్ణయ్య గారి కొసంగెడ మన్న బంగారు పతకమును నేడు వారి పక్షమున మా. శర్మగారు సారంగధర పాత్రధారనకు ప్రశంసాపూర్వకముగ నోసంగి యాంధ్రనాటకరంగమును ప్రకృతినాటకమును మార్చి కొంతవలకు ప్రసంగించిరి. కథలు పుష్పమాలాంపుతు లగుటతోను కృతజ్ఞతాభినాదములతోను ప్రదర్శనము సమాప్త మయ్యెను.

బ్రిటిషు పార్లమెంటు

(౧) ప్రశ్నోత్తరములు

బుధవారము, 20 ఫిబ్రవరి, 1918

ప్రశ్నార్థి గారు:— హిందూ జాతీయ నేర్పూర్వకముగా నోట్లు, ఎన్ని ఆయుధరూపాలు నోట్లు ఇండియా ప్రభుత్వమునా రొంగిరి? ఇందులకు బదులు ఎన్ని రూపాయలను, యెంత బంగారమును నిలువయుంచి?

పార్లమెంటు గారు:— 15-వ తేదీకి చలామణి ఆగుచున్న నిలువ నిలు బాంధుపదపడినది. 10,891 లక్షల రూపాయల నోట్లు చలామణి యగుచున్నవి; 1,845 లక్షల రూపాయల వెలగల వెండి నాణెములు, వెండి కణికలును గలవు; 2,898 లక్షలు వెలగల బంగారు నాణెములు కనికలు గలవు; 6,148 లక్షలు వెలగల పెన్సెల్వేనియా. ఆ తేదీకి చలామణి యగుచున్న నోట్లు మొత్తమునకు సుమారు నూటికి 5 వంతున 5 రూపాయల నోట్లు ఒకంగబడినవి.

ప్రశ్నార్థి గారు:— 1893 వత్సరమునుండి టంక కాల మూసివేయబడి నప్పటినుండియు గత శతాబ్దమునకు వాడుక, 1900 వత్సరము జనవరి 1 తేదీ మొదలు 1914 ఆగష్టు 4 తేదీ వరకును, సంగ్రామప్రారంభము నుండి 1917 డిసెంబరు, 31 తేదీ వరకును ఎంత వెలగల బంగారు నాణెములును కనికలును హిందూజాతీయమునకు దిగుచుతి చేయబడినవి? 1917 సంవత్సరము, డిసెంబరు 31వ తేదీ వరకు ఇండియా ప్రభుత్వము వారి స్వాధీనమున నెంత బంగారమున్నది?

ప్రశ్నార్థి గారు:— (1) 1893 సంవత్సరము, జూన్ 26 తేదీన టంక కాలము మూసివేయబడిన పిమ్మట, 1900 సంవత్సరము డిసెంబరు, 31 తేదీ వరకు హిందూజాతీయమునకు దిగుచుతి చేయబడిన బంగారు నాణెములు, కనికలు, వెల సుమారు 15,840,900 పావులు.

(2) 1900 జనవరి 1 తేదీనుండి 1914 ఆగష్టు 4 తేదీ వరకు దిగుచుతి చేయబడిన బంగారము వెల సుమారు 187,922,600 పావులు.

(3) 1914 ఆగష్టు 4 తేదీనుండి, 1917 డిసెంబరు 30 తేదీ వరకు హిందూజాతీయమునకు దిగుచుతి చేయబడిన బంగారు వెల సుమారు 19,749,000 పావులు.

ఆటవికముల తెక్కలు తెలియవు.

(4) 1917 సంవత్సరము డిసెంబరు, 31 తేదీకి ఇండియా ప్రభుత్వమువారి యధీనమున హిందూజాతీయము 17,816,000 పావుల బంగారము గలదు.

మంజులవారము 26 ఫిబ్రవరి, 1918.

ప్రభువులసభలో

సిద్ధెన్ద్రాము ప్రభువుగారు:— 1916 సంవత్సరములో హిందూజాతీయ వర్తకము చేయరాదని నిషేధించిన ఎట్టి బహు అంశు కంపెనీ వారు హిందూజాతీయ షిరంగులకని, ఇంగ్లాండునకు దక్క యూరపు ఖండ్లమున కంతకును వర్తకము చేయటకు తెలుపుపాపము మొనింగు కంపెనీ వారిద్వారా సర్వస్వాధీనత్రై మొంగులకై కుమారు సర్వమేనా? ఈ కంపెనీవారు కలకత్తావద్ద గొప్పగులగనిని అధీకరించుచు కొనుటకు అనుమతియ బడిరా? గత ఆక్టోబరు నెలలో ఖాన్సాఫర్లలోని బీరు, సాంకహియ కంపెనీవారిలో సంబంధము వదులుకొనుట కాజ్ఞాపించబడిన యీ బర్మీ కంపెనీ వారిపైను ద్రిటిషు కంపెనీలవలె వర్తకము సాగించుట కుజ్జ యొసంగబడి ఈసంగ్రామమునకు బూర్వము బర్మీ కంపెనీలు లోహములను స్వాధీనముగావించుకొను కుమారు నడుపుచు, ఎట్టిబీరు కంపెనీ ద్రిటిషు కంపెనీ అనునా అనియ; ఈవిధముగ యుధానంతరమున వర్తించునా అనియ మీ ప్రశ్నించిరి. హాజరు ప్రభువుగారు నెమ్మగ నిట్లు కృపింపబడుట మానవత్వవల్ల మర నడిచి యున్నారు. ఈ కంపెనీవారు ద్రిటిషు వరకులను బర్మీ లాభమునకు వినియోగించుచుండుటకు నిట్టికృపి నిషేధించబడునా అని సిద్ధెన్ద్రాము గారు ప్రశ్నించుచున్నారు. ఈవిధమున నీకంపెనీ వి? 2) వర్మీ కుమారు కృపి నిషేధించుట, మన వారిగ్రామికోద్యమములలో సేవకలు బర్మీ వారి కలకుట నిశ్చయము.

హిల్టన్ ప్రభువుగారు:— ఈకంపెనీ యిరువురు బర్మీ నుల యామోక్షముక్రింద కన్నదనియు, అంతరకు డిసెంబరు 1898 ను తర్వాతమున, ఇ. నొ. య. జ. అ. 1901 తర్వాతమునను ద్రిటిషు వారు వారినియ హిల్టన్ గారు ను. 8. 1.

కొన్ని వత్సరములు అందను నగరమున ఫిన్స్ బరీకోర్టులో వర్తకముచేసి, హిందూజాతీయమున బాంబాయి మున్నగుస్థలములనుండు యేజస్సీలను గలిగియుండిరి. తక్కువ వర్తకకాపసము నిర్మితమైనవియును వీరు పరిశీలించబడిరి. కాని, తక్కువులు లాభకరముగ వర్తకమును జరుపుచున్నట్లు వీరివద్ద నెట్టి ఆధారములును వర్తక సంఘమువారికి లభింపలేదు. సంగ్రామమునకు బూర్వ మాకంపెనీవారికిని, బీరు సాంక్తీయ కంపెనీ వారికిని గవలవిషయముగ కొంత సంబంధముండెను. కాని యుద్ధప్రారంభముగ నీసంబంధము విడిపోయెను. సిద్ధెన్ద్రాము ప్రభువుగారి మొదటిరెండు ప్రశ్నలకును వ్యతిరేకముగ ప్రత్యుత్తర మొసంగవలసి యున్నది. మూడవ ప్రశ్నకు, యుద్ధము ప్రారంభ మైనతోడనే యీరెండు కంపెనీలకును సంబంధము విడిపోయినదనియు యీ విషయమును హిల్టన్ ప్రభువు రంగీకరించి రనియు హిల్టన్ ప్రభువుగారు చెప్పిరి.

ప్రస్తుతము మాత్రమేగాక, భావికాలమున గూడ రంగులగుల సప్లయిని గూర్చి హిందూజాతీయ జాగ్రత్తతో పరిశీలించు చుండవలెననియు, ద్రిటిషు సామ్రాజ్యమున నిట్టి గనుల సేకరణలు గలవనియు, అవి మనస్వాధీనమున నుండుకొనుటవలెననియు కూ ప్రభువుగారు నడిచిరి.

బుధవారము, 20, ఫిబ్రవరి, 18 కామన్సు సభలో.

కింగుగారు:— లజపతి రాయ గారు బర్మీల అంచమును దినుచున్నాడని కామన్సు సభలో 1917, డిసెంబరు 23 తేదీన నడువబడిన వాక్యము సత్య మని యొక తంలివార్త నంపెనా? అదినమున నొక అండకు వార్తాపత్రిక కొక తంలివార్త అంపబడినదియు, అది పత్రిక కందకేయబడ లేదనియు మాకు తెలియనా? దాని నందకేయరాదని మీరు అజ్ఞ నొసంగితిరా? లజపతిరాయ గార్లెప్పుడు బర్మీల ఉద్యమమునకు ప్రతికూలముగ నుండెనని మీరు చెప్పగలరా? అని కింగుగారు హామీకైకిరిసి ప్రశ్నించెను.

ప్రేమగారు:— మానసియ సభ్యుడు నడిచిన తంలివార్త డిసెంబరు, 25 తేదీన చేరినది. రెండవ తంలివార్త మాత్రము వార్తాసంఘమువారి వలన గాని, కేబిలు ద్వారాగాని, పరిక్షకుని మూలమునగాని చేరలేదు. అది హామీ కైకిరిసి ఆహజ్జవలన నాపివేయబడలేదు. కడపటి ప్రశ్నకు “తెదని” యే జవాబు.

మేజరు డేవిసుగారు:— గత ఆక్టోబరు, నవంబరు నెలలలో బాంబాయి మార్గమున నైపుల బంపు విషయము గూర్చి చేయుచున్న యోచనల స్వభావమెట్టిది? ఈవిషయమై కమిషను లేని యవ్యోగుల వద్ద నుండియు, యీ దానిని గొనిపోవకు నైపులవద్ద నుండియు వాత్సలమును నైపులకు కేర్పాట్లు చేయబడినవా? అని సంగ్రామసహాయ మంత్రిని ప్రశ్నించిరి.

మిస్సెస్సు గారు:— ఆ నైపుకాధికారి వద్దనుండియు నైపువ్యవస్థాగి వద్ద నుండియు, ఇక నిరువురు నైపువ్యవస్థాగుల వద్ద నుండియు, నొకయం దున్న వారలనుండియు ప్రత్యేక నిషేధములను కోరియుంటిని. ఒడయందున్న నైపులను, నైపు కోవ్యోగులను గూడ ఈ విషయమై పరిశీలించుదురు. వీరి కంతకును కొంత కాలము పట్టుక.

గౌ. ఆర్. డి. డెన్విసుగారు:— కాపసభలలోని యెన్నికసభ్యులు సంగ్రామమున ప్రవర్తనమున కొక భారతీయ ప్రతినిధి నెమ్మగొన నధికారమిచ్చిన బాగుండున నియు, అందు మూలమున గత వత్సరమున భారతీయదాధిభూమి యాపిన అసంతృప్తి తగ్గననియు ప్రధానమంత్రిగారిని ప్రశ్నించిరి.

గౌ. బోన్ గాగారు:— సామ్రాజ్యములోని ముఖ్యభాగములనుండి ఆయా ప్రభుత్వముల ప్రతినిధులే సామ్రాజ్య సంగ్రామ మంత్రివర్గమున నుండురు. కావున గౌరవనీయసభ్యుని సలహా ఆంగీకరింపబడదు.

మార్చి 11, 1918.

నైపురీయాయందు జపానీయుల జోక్యము.

సర్ బాన్ బోర్డన్:— జపాను సేవ చేసిన నైపురీయకు వచ్చినా?

బాల్ఫూరుగారు (విశేషాంగమంత్రి):— జపాను సేవ నైపురీయకు వచ్చినట్లు తెలియలేదు.

సర్ హెన్రీ డెల్ జయర్:— జపానువారు నైపురీయాయందు విశేషముగ పరిశోధనలని యందునని మనము గోరుచున్నాము; నీ వార్తవేకనా?

బాల్ఫూరుగారు:— ఈవిషయమున గూర్చియే నాకేమియు తెలియదు.

హాగ్ గారు:— అచ్చటిస్థితుల ప్రాముఖ్యమును చూచి యైన, జపానువారు నైపురీయాయందు జోక్యము తీసికొనుటను గూర్చి ఎప్పుడు చెప్పగలరు?

బాల్ఫూరుగారు:— ఫలాని తేదీన తెప్పగల నని యనకలను.

ప్రింగులుగారు:— బాల్ఫూరుగారు ఈ విషయమును గూర్చి ప్రభుత్వము వారిచర్యను సభలో ప్రకటించి, సహాయకార్యదర్శి చే ఈవిషయములను ప్రకటించుకుండునట్లు చేయజాలరా!

హాగ్ గారు:— నేటియుదయపు “టైముస్” పత్రికను జూచితిరా?

బ్లోడ్ వెయిటుగారు:— అంగ్ల జాతీయ జపానువారి సహాయమునడి విశ్వాసముంచుచున్నదని యుద్ధవిషయ సహాయకార్యదర్శి చేసిన ప్రకటనము యుద్ధమంత్రివర్గమువారి యనుమతితోనే చేయబడినది.

విల్లింగుగారు:— ఈసందర్భమున జపాను సేవలు ఇంకను నైపురీయాచేరలేదు. గనుక ఇంకను వచ్చుచున్నదని అర్థము చేసికొనవలెనా?

బాల్ఫూరుగారు:— ఆవిషయమును నన్నెవ్వరునడుగ లేదు. మార్చి 13, 1918.

ప్రభువుల సభ.

తెవింగ్సు ప్రభువు:— కాలచేయద్దమునందు పోలిన భారతీయాశ్వికదళము శార్యముతో బోరకుండుటయు, బాగుగా పనిచేయకుండుటయు వాస్తవమా? ఈ విషయమున ఇది వఱకు ప్రకటించిన వివరములు గాక యింకేమైన చెప్పగలరా? భారతీయాశ్విక సేనను గూర్చి పలువిధములగు రిపోర్టులు గలవు. కాని యంతకువఱకు నేమియు ప్రకటించలేదు. డెల్వీ ప్రభువుగారు ఈ విషయమును గూర్చి ప్రశ్నించినందులకు కృతజ్ఞత తెల్పుచున్నాను. యుద్ధారంభమునుండి సామ్రాట్టునకును జాతీయమునకు జేసిన సేవను చేయుచున్న సేనను గూర్చి బహిరంగముగ ప్రకటించగలుగుట కిందు మూలముగ అవకాశము గలిగినది. కాలచే యుద్ధమునందు వారు అతి శార్యముతో యుద్ధము సల్పినను మాట వాస్తవము. కాలచే యుద్ధమున ఒక్క విషయమును గూర్చి చెప్పరలెను. కాలచే యుద్ధమున నొకప్పుడు భారతీయాశ్వికదళము అతి శార్యముతో ప్రవర్తించెను. ఈ మహాసేనకు గాడ్సన్ డివిజనువారు ప్రశంసాపాత్రముగా పనిచేసిన భారతీయాశ్వికదళమునందలి పటాలమునకు ఒక గౌరవ కవచము నొసగిరి. ఇతరనైపుక సోదరులలో భారతీయాశ్విక దళ మెంతగ గౌరవింపబడినో యిది తెల్పును. ఇట్టి మహాయుద్ధములందు సేనాధిపతి అన్ని పటాలముల శార్యప్రదర్శనములను జేర్చెట్లు చెప్పటకష్టము. కాని ద్రిటిషు సేనలు, ఇతరజాతీయ సేనలును, భారతీయ సేనలకు విశేషసహాయశార్యముల ప్రకటించిరి నేనాని తెల్పెను. ఈవిషయమున నేను కాలచేయద్దమునందు భారతీయాశ్వికదళపు ప్రభావమును గూర్చి తెలుపవలెనని సర్ డగ్లస్ హేగు గారికి వ్రాసితిని. మొదట నేనాని ప్రకటనమున జెప్పబడిన విధమున నే సర్ డగ్లస్ హేగుగారు ప్రత్యుత్తర మొసగిరి. వారిచ్చిన ప్రత్యుత్తరము చాల పొడవుగ నున్నది గనుక దానినిప్పుడు చదువజాలము. కాని దానిని ప్రకటించి పత్రికలకును ప్రముఖులకును బంపెదము. భారతీయాశ్వికదళము పొగడ్డుకు దగిగి. భారతీయులు ప్రాచీననైపుక ప్రాశస్త్యమును మఱల సంతోషింపగలిగిరి. (ఇండియాపత్రిక)

(౧)

జర్మనీ-హాలెండు రాష్ట్రములు.

అండను, ఏప్రిలు 22:— జర్మనీవారు హాలెండు వారికి కొన్ని మాచనముల శోనర్పియున్నారు. ఇదివరలో నూచనము లొనర్పబడక యుండినవో, అదిరకాలముననే జర్మనీయులు తమకోర్కెలను హాలెండువారికి తెలియజేయుదురు. తమకోర్కెలను నెరవేర్చు వలసినదని జర్మనీయులు బలవంత పెట్టినవో, హాలెండువా లేవకము నవలంబించుననియు తమకొనె నిశ్చయించుకొని రాటరుదామునుండి డెయిలీ పేరిగ్రాఫ్ నకు తెలియవచ్చెను.

పాదుషా పరాభము

దేశాధిమాన భరితమైన నూతననాటకము.

గంధకర్త: గంపలగూడెము కు మార్ గా జాకో. వేంకటకృష్ణాపుగారు. 4 రీతులు. 0.10-0. ప్రక్కల గలయువారు, కృష్ణాజిల్లా, గంపలగూడెము లోని గంధకర్త వ్రాసికొనుటయును.

ఆంధ్రదేశవార్తలు

కొద్దు ఆవరణలో ఉమియులు:—కల్లి కొట వైవనరి
 పేజిస్ట్రీలో కొద్దు ఆవరణలో భవిష్యదగు నొక మోస్తా
 సెనని ఒక కనిపేట వానిమీద కేసుచేసెను. మోస్తా
 యువాది తన పార్టీ అమాయకుడనియు ఆకస్మిక్రుప్త
 త్యాగమునై కనిపేట కేసుచేసెననియు బహుశా కని
 ప్రాగియుండి యందుననియు కాబట్టి నై య్యలచే గని
 సోచాచేయబడవలె ననియు న్యాయవాది పలికెను. కని
 ప్రాగియుండి కనుమానము కలిగిన తొమ్మిది ఆరేడు ప్రాగి
 కనిపేట కనిపేట కనిపేట కనిపేట కనిపేట కనిపేట
 కనిపేట కనిపేట కనిపేట కనిపేట కనిపేట కనిపేట

[illegible]

ఒక రిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—పోతునూరు ఆన గ్రామము కృష్ణాజిల్లాలోని కొవ్వలికి తూర్పున మూడు మైళ్లదూరమున గలదు. కొవ్వలినుండి పోతునూరుకు ఒక మట్టిబాట గలదు. మార్గమధ్యమున గుంటలు గండ్లు అనేకములుగలవు. కొవ్వలికి పోతునూరునకు మధ్య దోసపాడు అను గ్రామము గలదు. ఈ గ్రామమునకు సమీపమున కొల్లేరునకు బోవు ఒక పెద్ద వాగు గలదు. దీనికి వంతెనయేలేదు. ఈమట్టిమీదనుండియైనను బండ్లు పోవుటకు వీలులేక యిరువదిగజముల దూరమున లోతు అగు నీళ్లలోబండ్లు ఎంతోకష్టముతో నడువవలసివచ్చుచున్నది. రాత్రిపగలు సహితము ధాన్యముతో నిండినబండ్లు ప్రయాణము చేయుచు నావాగులో నేగోల్తానో పడుటచే ధాన్యము అంతయు పాడు అగుట తటస్థించుచున్నది. ఇట్టి ప్రోచకు ప్రయాణము చేయువారు ఎట్టి యిడుములకు బాల్చడవలసియున్నదో చదువలకే తెలియును. వంతెన కట్టించవలయునని గ్రామస్థులు కొంతసామ్యు వనూలుచేసి మిగతా సామ్యునకు లోకలోపంతువారిని కోరిరి. ఇప్పుడు యద్దసమయము మాట్లావలదనిరి. దీనికి సమీపముననే మార్గమధ్యమున చెరువుయొక్క తూము పడిపోయినందువలన పెద్దకన్నము పడినది. దీనికి జ్ఞీనవంతెన చెడిపోయి యింతవరకు చాలకాల మయినది. ఇంకలు బోర్డు వారు గ్రామస్థుల కష్టములకు నివారించ వలసియున్నారు.

విష్ణున చంద్రికా బుక్కుడేపో,
మాంటు రోడ్, మదరాసు.
ఇక్కడ తెలుగు పుస్తకము లన్నియు నామకమైన
నెలకు దొరుకును. కాటటలాగు ఉచితము.
దార్జిలింగ్, ఆచంట-లక్ష్మీపత్రి, బి. ఏ. ఎం. బి. సి. ఎం.
(946-387) మేళవరు.

అ మృ త వ స్తి.
మనోరంజక మైన నవల.
విజ్ఞానచంద్రికా గ్రంథమండలియందు బంగారు
పతకములను బొందిన కంచనపల్లి కనకమ్మ
విరచితము.
గ్రంథకైలి మనోహరము.
కథ రసవంతము
భావములు గంభీరములు.
చవిదియానందించుటకు తగినది.
చిరునామము: అంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
కీ, తులసిపట్టికి, చిట్టి, జున్నరాయి.

The Great War.

(o)
(Reuter's Agency)

Great Britain

INDIA'S WORK IN WAR.
Ex-Lieut.-Governor's Statement.
India's Loyalty and Help Undoubted.

LONDON, April 23.

Sir James Meston, interviewed by Reuter's representative, speaking of India's work in the war with special reference to the recent exchange of telegrams between Mr. Lloyd George and the Viceroy said: "It must be remembered that India is very distant from the war and is also puzzled by its long duration. India is thoroughly loyal at heart and most anxious to help, but she has yet little conception of the gigantic nature of the struggle and is hardly fully aware of the tremendous issues at stake. She thus finds it difficult to realise how valuable immediate aid would be and how great her opportunity is. Both Princes and all classes in British India did at the outset all they were asked to do, and they would gladly give now with both hands if they could see the conditions on the battle front of Europe. India is extraordinarily prosperous and her political aspirations have never made her disloyal. I am sure she will respond gallantly to this latest appeal for her co-operation. A further offer of her man-power is the first need, and no effort should be spared to stimulate recruiting for the Indian army. Punjab and part of the United Provinces adjoining it have done admirably but the strain in these areas is now great, and other parts of India ought to bear a large share in the work. Another matter in which India can help is a further provision of wheat. She has food to spare and should be made to know how vital the food question is to the Allies. If the current harvest is as good as expected when I left India, she ought to be able to send a large quantity of grain to Europe. In the matter of war loans and war charities India has been most generous and will continue to be generous especially if our appeal is made to the masses and not exclusively to the moneyed classes. She is deaf to every form of German propaganda and she will readily endure temporary inconveniences in high prices and currency difficulties if she feels that she is taking her part in pushing back the enemy of her civilisation and ours."

Allies and Switzerland.

LONDON, April 22.

In the House of Commons, Lord Robert Cecil stated that the Allied embargo on import of raw cotton into Switzerland had been removed as the negotiations between the Allies and the Swiss Government with a view to reducing the export of certain Swiss goods to enemy countries had attained their object.

Irish Home Rule Bill.

LONDON, April 23.

In the House of Commons Mr. Bonar Law stated that the Home Rule Bill would be introduced immediately but he could not give date.

Whisky Prices Fixed.

LONDON, April 23.

The Press Bureau states that the Food Controller has fixed the maximum prices of whisky thirty under profit at 8-6 to 9-6 per bottle according to quality. Proportionate reductions will be made for lower strengths.

Russia

Germans in Crimea.

LONDON, April 23.

A wireless German official message says: "We have opened the way to the Crimea after overcoming resistance."

Italy

THE BALKAN MOVE

German Advance Post Destroyed.

LONDON, April 23.

An Italian official message from Macedonia says: "We inflicted at dawn on Saturday heavy losses on German advanced posts one of which was destroyed."

Holland

Germany and Holland.

LONDON, April 22.

A message to the "Daily Telegraph" from Rotterdam states that certain demands have already been or are about to be made by Germany, which if pressed, would force the Netherlands to take one side or other in the war.

Western Front

Violent Infantry Engagements.

LONDON, April 23.

A wireless German official message says: "Reciprocal reconnaissances on Prince Rupprecht's and the Crown Prince's battle fronts led to violent infantry engagements."

The heroes of Messines.

South Africans' Glorious Achievements.

LONDON, April 22.

As regards General Smuts' eulogy of the South Africans at Messines Reuter has obtained graphic first hand accounts of the fighting. The remnants of the South

Africans, after a severe hand in the first offensive, were routing near Messines, but, owing to the enemy breaking through on the 10th, they marched eight hours to Meuzennes and were immediately flung against the enemy entrenched on the hillock. It was a heroic bayonet charge, winning the greatest praise from the highest quarters. The South Africans flung back the enemy and captured a pillbox, and in spite of the deadliest firing they continued fighting all night. Fighting was resumed in the morning, when a German counter-attack to regain the pillbox ensued and was defeated, whereupon the enemy bombarded intensely and again counter-attacked furiously at sunset for the pillbox. At this stage, seventeen South Africans were holding a front of three hundred yards and had killed or wounded 150 enemy. The pillbox at night was evacuated owing to its being surrounded. On the morning of the 12th, positions with little cover were taken and held all day against assaults. In the evening the Brigade was relieved after seventy-two hours' glorious achievements, which won them a reputation, in the words of General Smuts, almost unrivalled."

British Gains Near Fampoux.

LONDON, April 22.

This afternoon's communique from Haig says we took sixty prisoners as a result of successful operations last night northward of Albert improving our position. We also took a number of prisoners in Robecq and Wytschate areas in local fighting to our advantage. We raided trenches and reached support lines in the neighbourhood of Fampoux. Hostile artillery was active westward of Albert and on bulk of the front from southward of Nieppe forest to eastward of Ypres. Our artillery engaged concentrations in Villersbretteux sectors and in the neighbourhood of Serre.

INDIAN TELEGRAMS.

FROM OUR OWN CORRESPONDENTS)

(BY WIRE.)

Simla

The Present Crisis.

India and War Work.

Arrangements for Accommodation.

SIMLA, April 23.

Though replies to His Excellency the Viceroy's invitation to attend the Conference at Delhi on Saturday the 27th are not yet completed it is certain that the gathering will include a number of important influential chiefs, nearly all the non-official members of the Viceroy's Legislative Council and numerous representatives nominated by the Provincial Governments. The proceedings of the Conference will open at the Council Hall, Delhi, at 10-30 on Saturday morning. Arrangements for accommodation of delegates are being made by the Chief Commissioner, Delhi, in Curzon House, Alipur House, Metcalfe House and in some of the bungalows available.

U. P. Government's Action.

NAINITAL, April 23.

A public meeting will be held at the Government House, Lucknow on Saturday, the 4th May, to consider the measures necessary to give effect to the decisions of the Delhi Conference regarding war measures. Sir Harcourt Butler will preside.

Nagpur Public Meeting

NAGPUR, April 23.

At a public meeting held under the auspices of the Provincial Congress Committee, the Provincial Association, the Home Rule League and the Muslim League this evening at the Town Hall, Dr. B. S. Moonji presiding a resolution assuring to cheerfully respond to the Viceroy's invitation for co-operation by concentrating all available resources of the country towards the successful prosecution of the war and deeming it its duty to inform His Excellency of the intensity of feeling in the country on the subject of Indian reforms placing its people on the same footing as other self-governing dominions of the British Empire as truly observed by Mr. Lloyd George, without which it is impossible to arouse sufficient enthusiasm and obtain popular support necessary for the fruition of the grand project, was proposed and carried unanimously. Dr. Moonji is leaving tomorrow for Delhi to attend the Conference.

Colombo's Response.

COLUMBO, April 23.

With reference to the Prime Minister's recent appeal a Colombo correspondent says that in response to a circular sent out by the European Association of Ceylon 800 men had come forward for enrolment up to the 20th instant.

Recruiting in Punjab.

LAHORE, April 23.

Over 16,600 recruits of whom over 13,700 were combatants, were enlisted in the Punjab during March. This is the highest monthly total ever obtained.

Rangoon Representative's Journey Cancelled.

RANGOON, April 23.

Mr. H. Thompson, C. S. I., I. C. S., Financial Commissioner, Burma, who had been deputed to go to India to attend the War Conference at Delhi was recalled to Maymyo while on his way to Rangoon to embark. It is understood his journey to Delhi has been cancelled.

Similar Conference in Madras.

CHENNAI, April 23.

Mr. Gillman and Dewan Bahadur Rajagopalachariar represent officials of Madras at the Delhi Conference. A similar Conference will be held in Madras shortly.

Viceroy's Party Leaving for Delhi.

SIMLA, April 23.

H. E. the Viceroy, H. E. the Commander-in-Chief with their respective staff, and all the members of the Executive Council are proceeding from Simla to take part in the War Conference, which meets in the Secretariat Council Chamber at Delhi next Saturday morning (27). The Viceroy will deliver an address and resolutions will be moved, the proceedings probably occupying about four hours. Committees to discuss resolutions will also be formed and will submit their reports on Monday morning (29th) when

the conference will reassemble to pass the resolutions. The Council chamber is being rearranged to accommodate the large assembly expected.

Departure of Mail Steamers.

To be Kept Secret in Future.

SIMLA, April 23.

It is understood that in future no information will be made public regarding the date of departure of mail steamers from Bombay.

Burma

Recent Fire in a Rice Mill.

RANGOON, April 23.

A fire took place yesterday afternoon at Dawbong, a big Rangoon rice-milling centre, when the rice godown stock of the office of Messrs. Joseph Heap and Sons were destroyed. It is not known whether the rice-mill escaped damage or not in godowns. It is estimated that there were 3 lakhs baskets of paddy quantities of gunny bags, large quantity of rice including 6900 bags of European grade rice for shipment for Rice Commissioner to England. The fire was discovered at 2 P. M. in a godown by an Indian who gave alarm soon. The godown and office on the banks of the creek were mass of flames. Firefoals worked hard to save the mills and apparently were successful. The loss is estimated at stock Rs. 3 lakhs and fifty thousand, godowns and office 2 lakhs 50 thousand.

Further Details.

It appears that the rice mill fire at Dawbong, Rangoon was more serious than was thought at first as the damage is now valued at lakhs. The huge godown was full of rice ready milled for shipment home on account of the Royal Commission on wheat supplied. It was only after eight hours efforts that the mill was placed out of danger. The flames caught it once or twice but were put out immediately.

Parsi Religious Case.

Suit Dismissed.

RANGOON, April 23.

To-day Mr. Justice Young in a lengthy judgment dismissed the suit of one Mr. Sakhat and others against Bida and her guardian Shapurji Cowasji for an injunction restraining the first defendant from worshipping in a Parsi fire temple, Rangoon, alleging that she was not eligible to conversion to Zoroastrianism being a child of a non-Parsi father. The case had been pending for some years and had divided the Parsis here and in Bombay into two camps on the question of religious customs.

Calcutta

The Bengal Regiment.

One Lakh Offered.

CALCUTTA, April 23.

Mr. Jitendranath Bannerjee, a Barrister-at-Law, of Calcutta, has written to His Excellency the Governor offering to make a bequest endowing the Bengalee regiment with a sum of one lakh of rupees on the understanding that the regiment becomes a permanent unit in the Indian army. His Excellency has conveyed to Mr. Bannerjee his appreciation of his generous and patriotic offer.

A Case Under Defence Act.

Political Suspects Sentenced.

CALCUTTA, April 23.

The trials concluded before a special tribunal at Gauhati on Monday of five men who were charged with serious offences under the Defence of India Act. The first case arose out of an occurrence on the 10th January last. The Calcutta Intelligence Branch received information that some prominent revolutionaries were hiding in Gauhati. A raid was arranged in a suspected house. The police had scarcely appeared on the scene when the inmates opened fire on them, three or four shots having been fired and the result that a constable named Binda Ram was wounded. The police returned fire until ordered by the European officers who were in charge of party to cease fire. The Officers demanded admission to the house but the inmates called out defiantly "try and come in". This the police immediately proceeded to do but in the meantime the inmates were trying to effect their escapes. They jumped over a fence and the police gave chase. One man Manindra Roy (Mymenagah) who has been wanted by the police under the Defence of India Act since December 1916 was arrested near the scene of occurrence. Another man Prokash Lahiri of Rajshahi who has also been wanted by the police since November 1916 was arrested with a gun shot wound. These two were brought to trial and were sentenced on Monday to three years imprisonment each. In the house were found a revolver without chamber and a large number of cartridges of different kinds.

The occurrence to which the second case related took place on the 19th August in a field outside Gauhati. Five persons were seen there under suspicious circumstances and information was given to the police, whereupon a posse of constables was sent to find out who they were. The suspects started to run away at the sight of the police and Danda, a constable, gave chase to one Nolini Khanta Ghosh (of Dacca) who had escaped from internment at Dalanda house on the 23rd December 1916. Nolini fired point blank at constable's heart and his life was saved as the bullet struck the number plate on his tunic. Another constable rushed to Danda's help and Nolini's four companions also turned and with clubbed revolvers started hitting the policemen on their heads. A struggle ensued and three of the men were arrested, namely, Nolini, above referred to, Norendranath Bannerjee, a proclaimed offender in a case of conspiracy to wage war against the King at Benares, and Tara Przemanna De (of Dacca) who has also been wanted by the police under the Defence of India Act since April 1917. Two other managed to escape into the hills in darkness and they have not been traced. The three men named were duly put up for trial and Nolini was sentenced to seven years imprisonment and others to two years each.

The European Association. Calcutta's Branch 1st Meeting.

CALCUTTA, April 23.

The first meeting of the newly formed Calcutta branch of the European Association was held at Dalhousie Institute on Tuesday evening for the purpose of electing a chairman, Vice Chairman and a committee for the Calcutta branch and for transacting any other business that might be brought forward. Mr. P. L. Buckland presided.

The President in course of his speech said:—In view of what has been lately seen in newspapers, I am confident as the president of the only association representing the entire non-official British community in India, I may say on its behalf that it will give its full and ungrudging support to any measure that may be necessary to mobilise the entire resources of India for the purpose of prosecuting the war and bringing it to a victorious conclusion. I feel confident that the whole of this association will endorse that view. We have been only waiting for a lead to do so. That we have been asked to do. The matters are to form the subject of the Conference at Delhi, as you have all seen from newspapers, when apparently it is intended to call a political truce. I do not want to say much about this political truce because British community in India as you know quite well, have never sought political strife, and when it has entered the political arena it has only done so in defence of its interest or in support or maintenance of law and order (applause), but while we are whole-hearted in our anxiety to do all that can be done towards winning the war it is permissible to say that it is difficult to see how any political truce will survive the promulgation of the Secretary of State's detailed constitutional reform unless he proves himself to be capable of achieving the impossible by pleasing everybody. Further any such political truce should be comprehensive and we shall look to the Government to maintain the existing measures for preservation of law and order. In the event of any drastic change of policy in the reform the existence of a political truce could not be regarded as stifling till honest public criticism intended to secure strong administration and not merely designed to embarrass Government. If the rumour which has reached my ears during the past few days as to the intention of the Government of India has any foundation in fact, I would recall to your minds the event of last September and the meeting that was held in this hall, and invite them to pause and consider whether this association is more likely to accept now without protest a condition of affairs against which it protested then. Gentlemen, the anxiety of the British community to do that is all possible to win the war has always been paramount with the British community. It has waited for a lead from the Government but that lead now to be given will not excuse in its eyes an exhibition of weakness or betrayal of India to the elements of disorder and lawlessness. I have not said these words without the fullest and most careful consideration and I sincerely trust that it will not be necessary to hold more meetings such as was held last September in this hall.

Messrs. C. Morgan and A. Pugh were elected chairman and Vice-Chairman respectively.

United Provinces Allahabad News, Indian Mails.

ALLAHABAD, April 23.

India mails of the 9th March were delivered in London on the 19th instant.

The Lieutenant Governor's Tour.

It is understood that the Lieutenant Governor of the United Provinces will return to the plains for tour at the end of the month.

Anglo-Indian Lady's Dead Body.

Probable Cause to her Death.

LUCKNOW, April 23.

It is rumoured that the Anglo-Indian lady, whose body was found on the line recently, was travelling from Kathib, a junction of E. B. S. and B. M. W. railways. She is believed to have been a lady doctor travelling from Darjeeling to Simla. It is said that after passing Gorakhpur her bearer travelled in the same compartment which was first class, with her at her request. He is believed to have alighted at a wayside station. Another report states that the body was found between Burhwal and Bindaura, seven miles from Garabanki.

Mysore

Mysore Representative Assembly.

MYS-RE, April 23.

It was stated on behalf of the Government in reply to representations at to-day's meeting of the Assembly that the draft Bill to prevent the adulteration of foodstuffs was under consideration and a bill giving right to file suit against the Government was under preparation. This measure, it is understood, will be an original enactment. The Government promised to consider the question of amendment of the Branch of Contract Act as to exclude women from its operation. About sixty other representations were considered. They related to revenue legislation and medical economic problems and were purely of local interest.

South India

Official News.

COTACAMUND, April 24.

Mr. C. S. Anantarama Iyer, Deputy Collector, fourth grade, is granted privilege leave for two months with effect from the date of relief.

The following posting of a Deputy Collector is ordered:—Muhammad Tamizuddin Anadil Sahib Bahadur on completion of training in treasury work at Uddalore to general duty Madura.

Madras Small Cause Court.

A Third Judge Appointed.

COTACAMUND, April 23.

Mr. Paul Appaswami has been appointed Third Judge of the Madras Small Cause Court from after vacation.

Latest Telegrams

The British Budget.

The Largest in World's History.

Chancellor's Important Speech.

LONDON, April 23.

Mr. Bonar Law introducing the budget to-day said it was largest in the history of the World. He referred to America's financial assistance to Allies and said his anticipations in that respect had been fulfilled. But in spite of that British advances to Allies last year amounted to 505 millions, while total American advances to ourselves and others were 950 millions. Mr. Bonar Law had been in communication with the American Secretary to the Treasury concerning these complicated transactions and had made suggestions which, if adopted, would lessen considerably the British burden while not increasing America's total obligations.

Quoting the figures of revenue and expenditure last year, he stated that deficit amounted to £1,989,660,000 which was covered by borrowing. Turning to the present year he said estimates of votes of credit for the year were 2,550,000,000 and daily expenditure 6,930,000. If proposed arrangement with America were effected, loans to Allies would be 300 millions and to dominions fifty millions. Mr. Bonar Law reminded the House of small the advances to dominions had been kept throughout war showing their great desire to conduct war out of their own expenditure. The Chancellor estimated that expenditure would be 2,972,197,000 and revenue, including additional taxation, 342,650,000, leaving 2,130,142,000 to be covered by borrowing. Additional taxation proposed would be in full year equivalent to sixty-five per cent of pre-war tax revenue.

He had obtained a list of assets of the nation which were divisible into three categories, firstly balances with our agents, also not loans due by our Allies and foodstuffs bought 375 millions, secondly land securities, building, ships ninety-seven millions, thirdly stores and material of all kinds hundred millions; total, 572 millions. Further more we could at the end of the war count on excess profits tax producing additional five hundred millions.

Total war revenues raised to the end of the last year was 1044 millions and at the end of the current year would be 1685 millions. The financial strength of the country after five years was greater than anybody could have imagined and constituted amazing testimony to the financial stability of the nation. The German war taxation, if estimates were realised, amounted to 365 millions against our 1044. Their taxation was insufficient to pay interest on their debt and if we were in Germany's position, he would certainly think that bankruptcy was not remote.

Our duty was to levy as much by taxation as could be borne without weakening the conduct of the war. The excess profits tax would not be increased, because we could get no more from it and possibly less. It was proposed to make postage on letters, also to America, India and Dominions, three half pence and postcards one penny, yielding 34,000,000 this year. He proposed to make stamp duty on cheques two pence, yielding 750,000 this year and one million in a full year. The income tax would be increased by one shilling yielding 11,230,000 this year. Incomes under five hundred and service pay would not be effected. Regarding double income tax within the Empire, he proposed to adopt the principle of his predecessor that extra shilling should not be charged when double income tax equalled six shillings. The allowances respecting children would be expended from £700 to £800. The super tax maximum would be 4-6, instead of 3-6 and exaction of super tax would begin at incomes of 2,500 instead of 3,000, yielding 92,500,000. The farmers would be required to pay upon twice their rental, unless they preferred to come in under ordinary income tax. This would yield 2,500,000 this year and 53,000,000 in a full year. The spirit duty would be increased to thirty shillings a gallon, yielding 10,500,000 this year. The beer duty would be doubled, yielding 97,000,000. The food controller would fix prices of spirits and beer and it was believed that trade would still make a fair profit. The duty on tobacco would be increased by twentyone pence per pound.

(MESSAGE INCOMPLETE)

ఉత్తర రాష్ట్రానికి జిల్లా ఆలయము గ్రామవాసు లిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—ఈ గ్రామమునందలి లోకములకు వైద్య కాలయందు, అయితా నెలనంది, డాక్టరు లేక ప్రజలు చాల ఇబ్బందుల పడుచున్నారు. ఇక్కడ నాలు వైద్యులను లేక మాయానియను వైద్యులనుగా రెండును గురించి ప్రజల యిబ్బందులు తీర్చుటకు ప్రార్థితులు.

కోడండరాని పుస్తకభండాగారము, కందురు:—ఈ గ్రామమున శ్రీరామ సమీపమున భండాగార పక్షమున అర్చనారాజు కుబ్జరాజు పంతులుగారి అధ్యక్షతకొండ నభిరహించి. కొందరు పండితులు భండాగార ప్రాంతమున సూర్య యువస్థానించి, గ్రామవాసులు రత్నపాతకాల నెలకొల్పుట కుత్సాహపూరితులై యున్నారు.

19-4-18 తారీఖునయనున హయదాద్ బాద్ యిలాఖాన్ ఖాన్ కౌతుకుడు ముద్రాల రావులు శ్రేష్టి గారి భవనమున కలన మైనూరు కౌతుకుడు అయిన బొగ్గరపు అదినారాయణ శ్రేష్టి గారికి యువనయనము జరిగినది.

చెన్నై పరి విశ్వవిద్యాలయము.

వైద్యకరీక్షలు.

ఎం. బి. బి. ఎస్. మొదటిసంవత్సరము.

3, 5, 6, 7, 8, 10, 13, 15, 16, 17, 19, 24, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 50, 54, 55, 59, 62, 64, 66, 70
ఎం. బి. బి. ఎస్. రెండవ సంవత్సరము.

71, 73, 74, 76, 78, 80, 83, 86, 90, 92, 93, 95, 96, 101, 103, 105, 106, 110, 113, 114, 115, 124, 125, 126, 127,
ఎల్. ఎం. ఎస్. రెండవ సంవత్సరము.

134, 135, 136, 137, 138, 139, 141, 142.

మొదటి తరగతి.

85, 94, 98, 100, 104, 109, 119.

ఎం. బి. బి. ఎస్. మూడవసంవత్సరము.

143, 144, 146, 148, 153, 154, 156, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 174, 175, 176, 177, 180.

మొదటి తరగతి.

155, 157, 169, 170, 172, 173.

ఎల్. ఎం. ఎస్. మూడవ సంవత్సరము.

183, 185, 187, 188, 189, 190.

ఎం. బి. బి. ఎస్. ఆఖరు క్లాసు.

193, 196, 197, 198, 200, 205, 208, 210,

మొదటి తరగతి.

191, 201, 202, 211, 212.

మొదటి భాగము మాత్రమే సెస్సివారు.

207, 213, 214, 215, 217, 220, 232, 233, 224, 225, 227, 228, 229, 232, 234, 236, 240.

ఎల్. ఎం. ఎస్. ఆఖరు క్లాసు.

246, 248, 252, 254, 258, 262, 264, 263, 267, 269,

మొదటి భాగము మాత్రము.

249, 251, 263, 285, 290, 271, 272, 273, 275, 278, 281, 288,

బి. ఎస్. సి. రెండవ భాగము.

292, 293.

ఎల్. ఎం. ఎస్. మొదటి సంవత్సర కరీక్షలో సెస్సివారు

గణించబడినారు.

2, 11, 12, 18, 22, 27, 30, 31, 33, 39, 41, 51, 52, 56, 63, 67.

రెండవ సం. పు. ఎల్. ఎం. ఎస్. ప్యాస్సెట్లు

గణించబడినారు.

72, 79, 81, 82, 84, 89, 91, 103, 112, 116, 123.

ఎల్. ఎం. ఎస్. 3వ సంవత్సర కరీక్ష ప్యాస్సెట్లు

గణించబడినారు.

145, 147, 149, 150, 151, 152, 158, 167, 168, 171, 178, 179.

ఎల్. ఎం. ఎస్. డిగ్రీపొందినట్లు గణించబడినారు.

199, 204, 226, 231, 241.

పుస్తక భండాగారములకు ఉచితము.

కృష్ణాజిల్లా పిప్పరపాడు కల్యాణలోని లక్ష్మీనరసింహ భండాగారపు కార్యదర్శి మందలపల్లి వేంకట్రామయ్యగారి స్వవ్రాయుచున్నార:—యంగిపూడి వేంకటేశ్వరగారు రచించిన "శీలావతి" యను గ్రంథమును ఆరణ్యశిల్పము పంపువారికి గృంథభండాగారముల కుచితముగ నియ్యబడును.

II

గుంటూరుజిల్లా రేపల్లెతోటలోని సెల్లూరుమండి, అచ్చి నేని రాఘవచంద్ర గారిట్లు వ్రాయుచున్నార:—"సుగ్రీవపట్టాభిషేకము" ను గ్రంథమును గుంటూరు మండలమునందలి గ్రంథాలయములకు మాత్రము అణాబిల్లును పంపించిన ఉచితముగ పంపబడును.

III

రాజమహేంద్ర వరములోని గ్రంథ ప్రకాశకులగు వంతుడు నాగయ్యగారుట్లు వ్రాయుచున్నార:—"భవాని శంకరవిష్ణు" ముద్రగ్రంథమును విదవల్లి చిన పూర్ణయ్య శిష్టాంతిగారి కాలమున కి సంపాదమును, కృతలంఘ్యుడు రెండు అణాబిల్లులను పంపిన భండాగారముల కుచితముగ పంపబడును.

IV

విశాఖపట్టణము నుండి అగ్రహారపు మార్కనారాయణ రావుగారిట్లు వ్రాయుచున్నార సెట్టి లక్ష్మీనరసింహము బి.ఏ. గారు వ్రాసిన శ్రీరామ శీలావతిగణితమున పద్యకావ్యమును ఏప్రిల్ 30 వ తేదీలోగా దరఖాస్తుచేసికొను ఆంధ్రపుస్తక భండాగారముల కుచితముగ పంపబడును.

ఏప్రిల్ 20 వ తేదీన, చెన్నైపట్టణమునందు మధ్యపాన నిషేధ మహాసభ జరిగినది. హైకోర్టు కలీలు, హెచ్ బాల కృష్ణారావు పంతులుగారు సభాధిపత్యము వహించిరి. విజయ రనకము వాస్తవ్యులగు సామిదేవులు మార్కనారాయణ శాస్త్రిలవారు శాస్త్రప్రమాణములలో మధ్యపానమును గురించి ఆంధ్రమునందుపర్యవహించిరి.

ప్రజాభిప్రాయములు

I

29 వ గుంటూరు మండలసభ.

అయ్యో, 29 వ గుంటూరు మండల సభ యీ సంతకము గుంటూరుజిల్లా సత్తెన పల్లిలో జరుపబడుటకు ఏర్పాటు చేయబడినది. 21-4-18 సాయంత్రం సభ ఏర్పాటు చేయబడినది. ఆహ్వానసంఘము ఏర్పాటు చేయబడినది. సభ మహారాజరాజేశ్వరీ రాజా మామూరి గోపాలరావు గుంటూరుగారి ఆధిపత్యము క్రింద జరుపబడినది. చన్నపట్టణములో బారిష్టరు గారయిన మ-రా-రాశ్రీ ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణగారిని ఆహ్వానసంఘమునకు అధ్యక్షునిగా ఎన్నుకో బడినది.

కే. చిదంబరము.

II

ఒకసంజేహము.

అయ్యో, (1) "బొరంగజేబు—చంచలకుమారి." (2) "రోహిణి" (3) "ఇంద్ర" (4) "కామిని" (5) "కృష్ణకుమారి" అను పేర్లతో ఉర్దూభాషలో బయరింపబడియున్న నవలలో జేసిన సెన్సరైనను తెలిగించియున్నారా? లేక, వానికథల నిండుక మార్చి నామాంతరముతో తెలుగు నవలలుగా రచించి యున్నారా? అట్లైనచేత నేవిధముగా నైన రచించియున్నను అనవలలపేర్లు, వెలులు, గ్రంథకర్తలపేర్లు విలాసములు వివరముగా నీపత్రికామాలమున వెలువర బ్రాధితులు.

ఒకచందాదారుడు.

III

బ్రాహ్మణేతర పాఠోహితుడు.

అయ్యో ఆరేకపూడి రామకృష్ణ చాదరి గారు తమ సోదరుని వివాహమును బ్రాహ్మణేతర పాఠోహితునిచే చేయించి పిదప పల్లవర ప్రోత్సహించెదనని ఆంధ్రప్రకాశికలో పకటించి యుండిరి. అట్లు వివాహము బ్రాహ్మణేతర పాఠోహితునిచే జరిపించుటకు వధువు సంబంధము లనుమతించకుండి రనియు, వరుని సంబంధమును అంగుడు తప్పక ఒప్పుకొని రనియు కర్ణాకర్ణికగా వినుచుంటిని. కష్టపట్టముల పాటింపక తమ ప్రతిజ్ఞను నెరవేర్చుకొందురుగాక. యెట్లుజరుగ గలదో చూడకలసియున్నది.

అంగలూరు

శ్రీయోధిలాషి

IV

క్రొత్తసంవత్సరాది.

అయ్యో, క్రొత్తసంవత్సరాది పుట్టగ నే ప్రజలకు నూతన చికాసము జనించుట స్వాభావికముగాక! కావున నూతనోద్యమములు క్రియారూపము దాల్చినచో మన జన్మభూమి అభివృద్ధి నొందుట సునిశ్చయము.

పారిశ్రామికాభివృద్ధి లేక దేశోన్నత్యము చేకూరుట కష్టసాధ్యము. పరిశ్రమల నభివృద్ధి చేయుటకు సంపన్నుల సహాయ మత్యవశ్యకము. ఇందులకు జపానుదేశమే తార్కామము. పారిశ్రామికకార్యస్థానములవలన దేశము సంక్షోభితముగ నుండుటయేగాక యన్యదేశవస్తుసామగ్రిల కెదురుదూడ నవసరములేకుండును గదా!

ఇట్టి పారిశ్రామికాభివృద్ధికై దేశాభిమానులు ద్రవ్యసంపన్నులు ప్రయత్నించెదరుగాక!

తుండ్రం, గజపతిస్వామయ్యుడు.

V

ఆంధ్రులు - స్వరాజ్యము.

అయ్యో, తక్కువజాతుల వారలందఱును విద్యావంతులై యుండిన మనకు స్వరాజ్యమి పాటికి లభింపకుండునా? ప్రతిజాతియందు నీవిషయము ముఖ్యముగ పరిగణింపబడు చుండును. ఇది తేనిపక్షమున నే జాతియొ నభివృద్ధిలోనికి రాజాలగు. మన మన్నిదేశములవారి కంటెను వెనుక పడియుండుట విద్యలేకబోవుటచేతనేగాక! జపానుదేశము 40 యేండ్లలోపు ననే ప్రారంభోచిత విద్యను ప్రవేశపెట్టగలిగెను. కాని జపానుపాటి మనపాలకులు నేటివరకును చేయకపోవుట కడుంగడు కోపనీయము. యూరపు ఖండములోని ప్రతిదేశమునను, అమెరికా, ఆస్ట్రేలియా, మున్నగు దేశములలోగూడ ప్రారంభోచిత విద్య నెలకొల్పబడెను. మనదేశమునకూడ బోధనా సంస్థానాధీశులు తమ సంస్థానమున కొన్ని తాలూకాల

లో నిర్బంధప్రారంభోచితవిద్య ప్రవేశపెట్టి హిందూదేశమున మార్గదర్శకులైరి. ప్రాథమిక విద్యలో మనదేశ మన్నిదేశముల కంటెను హీనస్థితిలోనున్నది. అందును తెనుగు జిల్లాలో చదువగల వారి సంఖ్య స్త్రీపురుషులు కలసి 100కి 9 మాత్రమే యుండిరి. హిందూదేశమున విద్య నేర్పడగ నయస్సుగలవారిలో పాఠశాలకు వెళ్లుచున్నవారు 100కి 2 మాత్రమే బరోడాలో 100కి 5 గు యుండిరి. ఇంగ్లండు దేశములో పాఠశాలకు వెళ్లుచున్నవారు 15 గురుండిరి. మనదేశమున 8 గురుపిల్లలలో 1 గురుపిల్లలింకను అజ్ఞానాంధకార కూపంబులో నుండుటకు దొరతనము వారంగి కలించుచుండిరి. 5 గ్రామములను జూచిన 4 గ్రామములలో పాఠశాలలు కాన్పించవు. నిర్బంధ ప్రారంభోచిత విద్యావిషయమై శ్రీ గోల్లేరుచూడమును సామ్రాజ్యశాసన నిర్మాణసభలో ముమ్మారు దొరతనమువారిని కోరియుండెను. కాని ప్రతిపారియు అంగ్లేయ సభ్యులచేత మాత్రమే నిరాకరింపబడుచు వచ్చెను. ఈ ప్రాథమిక విద్యా విషయమై దేశీయమహాజనసభ 1904 సంవత్సరమునుండి మొదట యుచి తమిళును పిదపక్రమక్రమముగ నిర్బంధములను జేయుదని ప్రభుత్వమువారిని కోరుచున్నది. కాని దొరతనమువారు వారికోరికలను వెడచెవిని బెట్టుచుండిరి. ఈకోరిక తీగు దినములు మనకెప్పటికి వచ్చునోగదా!

చెంగల్వల సత్యవారాముగమ్మార్.

VI

వెద్దాపురపు వార్తలు.

అయ్యో, 19-వ తేదీ శుక్రవారపు ఆంధ్రప్రతికలో వెద్దాపురపువార్త లను కీర్తి కక్రింద కొన్ని సంగతులు వ్రాయబడియుండుట జూచినాడను. అందలిసంగతులు కొన్ని తప్పుగ నిరూపించబడుటచే నే నీ ప్రత్యుత్తర మొసంగవలసి వచ్చినయది.

విషపుకేసు.

ఈ పురమండన్నునో విషయంబులై, నీతిబ్రాహ్మణుగు వ్యభిచారములందు మరిగి అనంతకాలము చేయబడినది. విషము పెట్టబడెనని వ్రాయబడిన తప్పునస్సామియు ఆయన ఉంపుడు కత్తెయు సజీవులై యున్నారు. విషముపెట్టించెనని యనుమానించబడెనని వ్రాయబడిన ఉప్పులూరి రామకృష్ణయ్యగారు ఇంకను రక్షక వైద్యమువారి స్వాధీనములో నెయున్నారు.

పురపాలకసంఘము

గూర్చి అభివృద్ధిపొందెనని వ్రాసినదంతయు సర్వము కల్ల. పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడుగ అనధికారి నేటికి లభించిరి. వీరి పాలన మెట్లుండునో చూడవలసియున్నది. పట్నాయకు గారేదైన అసమంజసముగ సభలో ప్రస్తావించిన అయ్యది బాగులేదని గాని ప్రజాసౌకర్యమునకు భంగమని ఎవరైన సభ్యులు ధైర్యముగ జెప్పి రేని వీరికి పాపము ఎక్కడ లేని పట్టరాని కోపము వచ్చెడిది. తాలూకాబోధ ఆధ్యక్షులుగ నుండదగినవారు అనధికారులు ఉండిరి. కాని స్వల్ప ఆదాయముగల పురపాలక సంఘమున కద్యక్షుడవని వహించ సమర్థులులేరని వ్రాయును ఈ పట్నాయకుగారు సాహసించిరట! ఏమి బోధ్యము!! పురమున పట్టభద్రులు న్యాయవాదులు వెక్కుమంది గలరు. అట్టియెడల వీరిట్లు వ్రాయుట వీరి మభిప్రాయమేమో చదువరులారా యూహింపుడు!

బ్రాహ్మణాబ్రాహ్మణ విభేదములకు పట్నాయకు గారే ముఖ్యకారకులు. తేనివో చిక్కవోలులో వీరు బ్రాహ్మణేతరసభ జరిగినపుడు ఏలవటికి బోయియుండిరి? ఉద్యోగ రీత్యా; పోయి రనుకొందము. అట్లే కానిండు. సభకేల పోవలయునో?

ఇనియుం గాక తమ కచేరీలోనే రివిన్యూ పరిశుల యందు ఉత్తీర్ణులైన లేఖకులు ఎందరో ఉండగ టైపిస్టుగ పని చేయు నొక బ్రాహ్మణేతరుని ఎట్టి విశ్వనిద్యాలయపు పరిశుల నెరుంగని వాని కొకరికి 25 రూప్యముల ఖాయముజేయ తక్కిన లేఖకులు మండలకర్తగ్రాహిగానికి తమకు కల్గిన అన్యాయము ను విన్నవించుకొనగ రైసుదొర గారు పట్నాయకుగారికి కొన్ని పాత నాక్యములను బోధించిరి! కూడ విని యున్నాడను. దీనినే బ్రాహ్మణేతరుల కీమగుడదని నాయభిప్రాయము గాదు. వీరు బ్రాహ్మణాబ్రాహ్మణ విషయములందు జోక్యము కలుగజేసికొనినవారు కారని అసత్యములను వ్రాయుటచే అయ్యది వాస్తవము కాదని ప్రపంచమునకు నిజము తెలియుటకై వ్రాయగదంగినాడను.

ఒకవిలేఖకుడు.

సెగరోగములకు అమూల్యమైనమందు.

గొనాజోన్

మాత్రద్వారములగుండా గ్రవించు యెట్టి కఠినవ్యాధి యైనను ఒకవారములోపల మంట, నోస్టి, స్రవణము మొదలగు వానిని మిగుల నమ్మకముగా ఇది కుదుర్చును. అనేక మైన శ్రేష్ఠమైనటువంటిన్ని హానిచేయునటువంటి మందులచే తయారుచేయబడినది. ఇదితక్షణమే గుణమునిచ్చుచు వ్యాధికి సంబంధించిన పురుగులను అడుగంట నాశనము చేసి రాను రాను వ్యాధిని పూర్తిగా మాన్పును. మతియు వ్యాధిని మరల వ్యాపించకుండ చేసి దేశమునకు బలమును ముఖమునకు కాంతిని నిచ్చును. ఒకతూరి వాడిచూచిన దానిగుణము మిగతా తెలియును. విశేషము వ్రాయనవసరము లేదు.

బుడ్డి 1-కి పోస్తేజి సకా రు. 2-12-0

1157 ఆర్డరు యిచ్చునప్పుడు బాబులు జిలుగు లేక విశదముగ వ్రాయవలయును.

A. H. Solomon & Co., (Dept- A.D) P. O. Mount Road, Chintadripet, MADRAS.

స్టోరల్ ఆయిల్
పుష్పములలో తయారుచేయబడిన మిగుల శ్రేష్ఠమైన తలనూనె సుమారు 25 సంవత్సరములగ ప్రసిద్ధిచెందియున్నది. ఈ నూనె అధిక మువాసనగలదియు, తలకు చల్లదన మిచ్చును. ప్రేక్షు మార్పుపుష్పాల్ ఖరీదు బుడ్డి 1-కి ఒక రూపాయ.
కెన్సార్లయిన హేరాయిలు
తలలో వెండ్రుకలులేని జాగాలందు రోజు చరుముచుండినయెడల ధారాళముగా శల్లని వెండ్రుకలు మొలచును. ఖరీదు సీసా 1-కి 1 రూపాయ.
క్యాల్ బ్యాల్లిక్ టూత్ పౌడరు
(908) టిన్ను 1-కి 3 అణాలు.
Begal Chemical & Pharmaceutical Works Ltd, 91, Upper Circular Road, CALCUTTA.
Tele Address:- Rasayan.
Local Agents
P. Rangiah Chetty & Sons, Madras.
Indian Industrial Co., "
M. R. Chandra & "
Madras Swadeshi Stores "

జీవితములు, నవలలు

- 1 గోపాలకృష్ణగోఖలే 0-8-0, 1 మంజుళతి 0-12-0
2 మహాదేవగోవిందరాణదేవి 2 జగన్నోహిని 0-10-0
3 రామకృష్ణస్వామిఎం.ఏ.0-8-0 8 ఇందిరామంధరము0-10-0
4 నివేదితాసోదరి 0-8-0 4 రంగరాజు 0-14-0
5 విదవజార్చిచక్రవర్తి 0-8-0 5 అమృతవల్లి 1-4-0
6 హర్షిణి ప్రభువు 0-8-0 6 కళాసతి 0-12-0

వై 2 గ్రంథముల నొకపర్యాయము కొనువారికి తపాలాఖానుల మేమే భరించెదము. (982-409)

ఎం. ఆర్. కృష్ణారావు అండుకో, నల్లూరు.

సావరన్ అండుకంపెనివారి
తా మ ర తై ల ము.
ఈతైలమును 2 కొజులు తాచుర, ఏనుగజ్జి, దురద, తీట ఇటువంటి చర్మవ్యాధులకు నైన రాచిన యెడల మాయమైపోవును. గుణములేదనిన దబ్బు వాఫసు చేయబడును. బుడ్డి 1-కి క్రయం ఆ. 12.
3 బుడ్డకు పోష్టఖర్చులు వగైరా తేవు.
సావరన్ అండుకంపెని,
(1189) కచ్చాశేక్సర ఆగ్రహారం, మదరాసు.

ఎం. ఆది అండుకంపెనివారి ఆంధ్రనవలా ప్రచురములు.

ప్రళయభైరవము—ఇది మహాద్భుత కథనకాళముగల చరితాత్మకమైన నవల. ఇందు పాతకమహాకేయులు, మొదటి పుటను జదివితేని తుదవఱకు చదువునట్లు గ్రంథమే పూచీ వహించును.
దీని ఖరీదు 1-0-0.

గ్రంథకర్త: ఎ. వి. నరసింహం పంతులుగారు.
M. Adi & Co., Madras.
Publishers & Booksellers.

కాళియు క్రి సంవత్సరాది సంచిక తయారగుచున్నది

పింగళి సంవత్సరమున జరిగిన విరోహ ఘోరసంగ్రహ చరిత్రమును, ఆధ్యాత్మిక, నైతిక, సాంఘిక, రాజకీయ, వ్యావహారిక విశేష విషయముల విజ్ఞానదాయకములగు వ్యాసరాజములును, దృఢనియములగు మహాజనుల పటములును ఇతరములైన, చిత్రపటములును గలిగి మంచికాకితములపై చక్కగ ముద్రింపబడుచున్నది.

కాగితముల కలెక్షన్ జేసి కావలసినన్ని ప్రతులు మాత్రమే సిద్ధముచేయుచు చుండుటవలన వలయువారు వెంటనే వాసికొను టుచితము.

అంధ్రదినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు	రెల రు 2-0-0
" అర్ధసంవత్సర "	" " 0-8-0
" అర్ధసంవత్సర "	" " 0-12-0
అంధ్రవార్తపత్రిక సంవత్సర, లేక దినపత్రిక 8 మాసముల చందాదారులకు	" " 1-0-0

అంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం 212 రు, మదరాసు.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధాపదము

తామరతైలము	గజ్జికైలము	మోహినీతైలము
బట్టి 1-కి 0-6-0	బట్టి 1-కి 0-4-0	సీసా 1-కి 0-12-0

అమృతాంజనము దీహి 6, తంబుకెట్టి వీధి మదరాసు.

బాధాపీడితులకు వరము: ఐనాడిక నహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసవరితా

అత్యుత్తమ రక్తములన జనించు బాధ్యములకు కీరీటుమంటి మందు. కురుపులను, మచ్చలను, గండమాలలను తుండ్లను, ప్రాతశోషణలను అన్ని విధములనలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి

ఈ వనోపధిసారమును గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యమచ్చలను అన్ని విధములైన బాధలను పోగొట్టును. కీరీటుమంటి పాదరసబోషణమును, మలబద్ధకమును కార్యసంబంధమును బొప్పలను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరుచును. కఠిరాకాగ్యమును గలుగజేయును. 16 రోజులవర కుండుటకు 4 టౌన్సుల బుడ్డిలో అమృతమును.

(ప్రాప్తి) డా॥ పి. డి. సావంత్. 144. ఫనానవాడి. నెం 2 బొంబాయి
Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi. No. 144, No. 2, BOMBAY.

మీకామాలిపి ప్రశంస

ఈ మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణిని వివరించుచు.

డా॥ పి. డి. సావంత్. 144. ఫనానవాడి. నెం 2 బొంబాయి.

అంధ్రనర్మకళాశాల-విద్యా ప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయుక్త కట్టమంచి బావలింగారెడ్డి గారిచే

ప్రారంభించినది. రెల 0-4-0 పోస్టల్ ప్రత్యేకము.

అంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 7 తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

మీ బాయిలర్లు

విశేషకాలము కనిచేయవలెనన్న "ఇంగ్లీషు బాయిలర్లు కామోజివ్"ను యుపయోగించవలయును. దాని నుపయోగించిన బాయిలర్లు త్రుప్పుపట్టి పొక్కులు పొక్కులుగా లేచి చెడిపోకుండుటయే గాక పెల్లెట్టుకు చక్కని మెరుగు నిచ్చును; ఆవమునున్న గొట్టములనున్న త్రుప్పు పట్టకుండగను శుభ్రముగాను నుంచును. ఈ కామోజివ్ యుపయోగించినచో సంవత్సరముల తరబడి బాయిలర్లు చెడిపోకుండ ఎప్పుటి కప్పుడు క్రొత్తవానివలె నుండును.

దానియొక్క యుపయోగమును గురించియు సలహాను గురించియు అసలు యేజెంట్లకే వ్రాయవలయును.

గౌరవులుగల రమ్మ 1-కి రు 26-0-0

ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ అండ్ ఇంజనీరింగు వర్క్స్,

తవాలపెట్టె నెం 553 రు

389

మదరాసు

(వై కామోజివ్ గోరునప్పుడు ఈ పత్రిక పేరుకూడ నుదాహరింప గోరుచున్నాము)

అకిర

గర్భాశయ రోగనివారణి:— శ్రీలక్ష్మి గలగు ముతుకుల బహిష్టి కామండుట, అకాలబహిష్టి, మెలబాహిష్టి, తక్కువ గానుపోవుట, కుసుమరోగము, సంతానహీనత రక్తహీనత, మలబద్ధకము, నూతికావాతము, కీళ్లనొప్పులు, అరికాళ్లు, ఆరచేతులు మంట మొదలగు శ్రీమర్మ వ్యాధులను కుదుర్చును.

వెద్దబుడ్డి రు 8.0-0.

చిన్నది రు. 1-10-0

అమృత

రక్తశుద్ధి ద్రావకము:— ఇది రక్తహీనత, మలబద్ధకము, అజీర్ణము, కీళ్లనొప్పులు, సోమరితనము, మేహ ప్రణములు, సుఖసంకటములు, నిస్సత్తువ, కడుపులో మంట మొదలగు వ్యాధులను నివారించి శరీరమువలన కాంతిని ముఖమునకు తేజస్సును యిచ్చును.

వెద్దబుడ్డి రు 8.0-0.

చిన్నది రు 1-10-0.

అరగ

జ్వర నివారణి

బుడ్డి 1-కి రు. 1-0-0

కేసరికుటీరం, ఆయుర్వేద ఔషధశాల, పోలీసుకమిషనరు ఆఫీసు రోడ్డు, ఎళుంబూరు, మద్రాస్.

166

(రాంచీ:— 9, బందగ వీధి, మద్రాసు

301

పాశ్చ్యపు వేంకటాదల

594

పండితులవారి సిద్ధాపదములు.

యోగ్యతాపత్రములు.

మ॥ రా॥ డాక్టర్ ప్రభాకర్ ఫెలో ఆయుర్వేదిక్ యూనివర్సిటీ, గ్రాజుయేట్. ఎస్. జి. ఇన్స్టిట్యూట్, లండన్ కన్వల్టింగ్ కెమిస్ట్రీ ఎగ్జిమినర్. నెం. 2. బొంబాయి. పీఠ ప్రాసినది. తమ "లోకామయహార కస్తూరి మాత్ర"లను, ఉపయోగించుటవలన, వ్యాసోచ్ఛ్వాసముల వ్యర్థమును, అజీర్ణము, మలబద్ధము, ప్రక్క-శోషి, కడుపుకోపి, అవ్వా రజ్వరము, పిత్తసంబంధరోగము. బిడ్డల యెముకవాతముల న్నియు, గుణుయ్యెను, తమవద్దకు ప్రతిదినము వచ్చు రోగులకు, నీకస్తూరి మాత్రలనే, స్వయే శైచ్యము ముఖ్యముగా నీయవలయు నని శిష్యులను చేయుచున్నాను.

మ॥ రా॥ పి-ఎన్-అయ్యకరావ్, సీనియర్ సర్జన్, స్వామిసిరి కమిషనర్, మైసూరు గవర్నమెంట్; పీఠ ప్రాసినది. "లోకామయహార కస్తూరి మాత్ర"లను నే నుపయోగించుచున్నాను.

పండితులు వారిచే పత్రికయందు ప్రచురపరచినట్లే అనేకోత్కృష్టమును, గుణములను ఈమాత్రము గలిగి యున్నవని నేనుచెప్పట కానందభరితుడనగుచున్నాను.

జై ద్వ్యకాలలో ననేకవిధముల లగునట్టియు నుపయోగకరములగు డిర్నాటక మాత్రములనుండియు యావధములను కయారు చేయుచుండుడు.

రిజిస్ట్రేషన్ యావ్యాపార గురుకులు, ప్రతి శీసాయందును ఉంచును; చూచి తీసికొనవలెను.

అనుసానపత్రము, ప్రతిశీసాతో నూడి యుండును. పిరిమాత్రమును సీసా 4 అణము, మాత్రమే.

6 సీసాల బొంబాయి కెమిస్ట్రీ సొసైటీ

టపాల అధ్యులచేతి రు 1-8-0

12 సీసాల బొంబాయి రు 2-12-0

25 సీసాల బొంబాయి రు 3-0-0

శుభ్రకస్తూరి మాత్రము మాత్రమే అయ్యె

పీఠ సిద్ధాపదములు కారకులు.

వివరము:— శ్రీ శీరా రామచంద్ర ప్రకాశం, మైసూరు

